

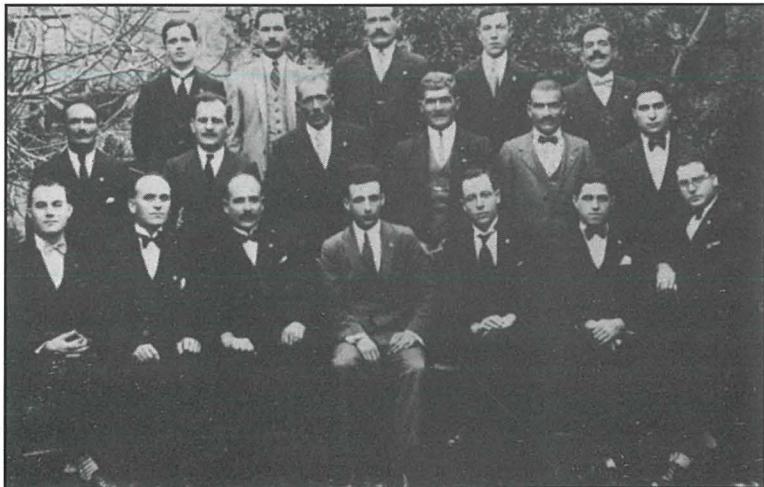
SEBGHIN SENA STORJA

Tagħrif miġbur minn Raymond Agius

Introduzzjoni

Il-bidu tas-snин tletin f'Malta, kienu snin ta' taqlib kbir ta' natura soċjali, politiku u reliġjuż. Iż-Żejtun, xejn inqas minn bnadi ohra f'Malta u ġħawdex, kien imdahhal sew f'dan kollu, anzi f'ċertu sens iż-Żwieten kienu protagonisti f'dawn il-ġrajjet.

L-Għaqda Banda Żejtun nnifisha, frott ta' dawn il-ġrajjet, twaqqfet f'Settembru 1933, waqt li l-Banda Żejtun bdiet tiffunzjona f'Novembru 1930. Ghall-ewwel dawn iż-żewġ avvenimenti fi spazju ta' tliet snin u kif l-ewwel twaqqfet il-banda u wara l-**Għaqda**, jaħbtu jfixxkluk. Izda meta ssir taf bil-ġrajja shiha tifhem kif u ghaliex seħħ dan kollu.

Kumitat 'Dar tal-Haddiema' (1927)

wara: K. Tabone, L. Marun, A. Lungaro, G. Mizzi u E. Spiteri.

fin-nofs: A. Caruana, K. Tabone, K.M. Caruana, S. Mifsud, K. Abela u E. Gatt.

quddiem: N. Carabott, B. Magro, N. Attard, M. Caruana, G. Zammit, K. Grima u G.M. Caruana.

Snin it-Tnissil

L-ewwel Kumitat tal-Partit tal-Haddiema fiż-Żejtun twaqqaf fl-1922, iżda wara xi żmien ma baqax jiffunzjona. Fit-18 ta' April 1927 **Nikola Attard** u **Mikiel Caruana** laqqgħu kumitat proviżorju ġdid. Magħhom issieħbu **Ġanni Zammit, Benedett Magro, Ċensu Caruana, Karmenu Tabone, Piu Caruana, Karmenu Vella, Antonio Caruana u Nurat Bugeja**.

Bdew ifixtu dar ghall-każin u jħejju għal-laqgħa generali li saret fil-5 ta' Settembru ta' l-istess sena. L-ewwel kumitat ġie ffurmat hekk:

President	Mikiel Caruana
Viči President	Nikola Attard
Segretarju	Ġanni Zammit
Assistant Segretarju	Karmenu Grima
Kaxxier	Benedett Magro
Assistant Kaxxier	Nazzareno Carabott
Direttur	Karmenu Vella

Membri: Anton Caruana, Ġużeppi Caruana, Nazzarenu Cardona, A. Busuttil, Salvu

Mifsud, Grezzju Mallia, Karmenu Tabone, Konsulat Caruana, Ġużeppi Mizzi, L. Sciberras, Anton Lungaro u Vincenzo Azzopardi.

Bħala direttur spiritwali ġie magħżul il-Kanonku Dun Ĝwann Vella.

Il-kumitat proviżorju kien thabat sabiex jikri dar ghall-każin u kien hemm hsieb li jieħdu dar fi Triq il-Madonna tal-Bon Kunsill iż-żda flus biżżejjed ghall-kera mitlub ma kienx hemm. Għalhekk laqgħu l-offerta tal-President Mikiel Caruana li ddar proprjetà tiegħi, Numru 26 Piazza Maggiore (illum Misrah Girgor Bonici) tintuża bħala każin.

Il-kumitat il-ġdid intefha b'ruhu u b'ġismu għal xogħol bla hedha b'riżq iż-Żejtun u ż-Żwieten. Minn barra l-volumi ta' ittri li nkitbu lill-Aworitā sabiex jghinu l-kotra li dak iż-żmien kienet tinsab f'kull xorta ta' bżonn, l-Għaqda bdiet klassijiet għat-taghlim tal-Malti b'xejn. Kienu minn ta' quddiem biex titressaq il-ligi tal-kontroll tal-kerċa, il-proġett Ebejer, u l-Compensation Act għal min iweġġa fuq ix-xogħol. Ġabru l-firem ta' tliet mijha u erbha u

'Labour Jazz Band' (1928)

wara: S. Abela, T. Caruana, G. Abela, C. Cassar u K. Camilleri.
fin-nofs: S. Pace, G. Gauci, C. Caruana, T. Zammit u G. Zahra.
quddiem: K. Grima, M. Borg, K. Gafà, G. Bartolo u G. Dimech.

sittin persuna sabiex is-servizz tad-dawl elettriku jitwassal iż-Żejtun u rsistew sabiex il-pjazza tinkesà bis-siment u jinqata' t-trab mit-toroq tar-raħal.

Il-Labour Jazz

Minn barra l-politika kienu jehdew bil-mužika. Xi whud kienu jdoqqu strumenti mužikali, billi kienu telqu mill-Għaqda Mužikali Beland, taż-Żejtun. Waqt seduta tat-Tnejn 16 ta' April 1928 Anton Caruana għamel proposta biex fil-kažin titwaqqaf Jazz Band. Karmenu Grima ssekondah. Sitta minn dawk prezenti vvutaw favur u sitta oħra vvutaw kontra. Ġużeppi Maria Caruana l-pittur, li kien qed jippresiedi l-laqgħa, ivvota favur u l-proposta ghaddiet.

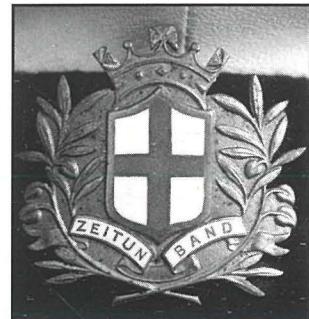
Dan il-progett mexa 'l quddiem u fis-seduta ta' l-24 ta' Lulju ta' l-istess sena Karmenu Grima ppropona li jibdew jixtru l-strumenti. Il-minuti jaqraw hekk, *Proposta mis-Sur C. Grima biex jinxraw xi strumenti għall-Jazz Band. C. Grima ddecċieda li jixtri l-strumenti tiegħi oboe, C. Caruana jixtri tiegħi euphonium, G. Gauci jixtri tiegħi trumbun...* Il-bumbardun inxtara bejn Karmenu Grima, ġanni Zammit, Benedett Magro, Ġużeppi Maria Caruana u Konsulat Caruana bil-kundizzjoni li jithallsu lura meta jkun hemm fondi fil-kaxxa tal-kažin. Il-kažin xtara l-kumplament u hekk fi ħdan id-Dar tal-Haddiema taż-Żejtun twaqqfet il-Labour Jazz b'kumpless ta' hmistax.

F'qasir zmien din il-Jazz Band kisbet popolarità. Bosta kienu jistiednu dan il-kumpless għall-ballijiet, tigien u reċti tat-teatrin. Naturalment kienet tiehu sehem ukoll f'meetings jew attivitajiet oħra tal-Partit

tal-Haddiema, kif ukoll fieri, tombla u l-festi ta' l-ewwel ta' Mejju. Il-Jazz Band kien imexxija l-Kurunettista **Salvu Pace**. Tant għamlet isem li f'Mejju ta' l-1929 għet mistiedna tiehu sehem fil-festa titulari tal-Marsa. Karmenu Grima li kien segretarju wieġeb, "ma nistgħux nilqgħu x-xewqa tagħkom għar-raġuni li m'ahniex armati biex indoqqu barra f'okkażjonijiet bhal dawn."

Żejtun Band

Is-sena 1930 kienet kruċjali ghall-iż-żvilupp tal-banda. Talbiet bhal dik tal-Marsa u l-fatt li kull membru tal-Jazz Band ha l-linkarigu li jghalleml ieħor minn fost il-hafna żgħażagh li kienu jiffrekwentaw il-kažin, għenno bis-shiħ biex f'qasir zmien in-numru ta' bandisti rdoppja.

Il-Jazz Band bdiet tiehu xejra ta' banda regolari tant li f'okkażjoni ta' fiera fl-20 f'April 1930, organizzata mill-kažin fiċ-Ċine Carabott (fejn illum hemm il-fergħa ta' l-irġiel tal-MUSEUM) il-banda għamlet marċ. Kien Hadd il-Għid. Il-marċ kien suċċess u fis-seduta tat-22 ta' Mejju 1930 il-Kurunettista Salvu Pace ressaq talba sabiex il-kumitat jahtar surmast direttur tal-banda. Huwa ppropona lil Onorat Gauci kurunettista msemmi u assistent direttur tal-Banda Queen's Own ta' l-Isla. Karmenu Grima ssekondah. Il-proposta ghaddiet bi tlekk taxx -il vot favur u wieħed kontra. Fl-istess laqgha Nazzareno Cardona ppropona li jitfasslu regolamenti għall-banda, bandisti u allievi.

Is-Surmast Onorat Gauci dahal għax-xogħol il-ġdid bl-akbar entuż-jażmu. Kull ġimgħa kien jagħti lezzjonijiet u jorganizza kuncerti tal-banda shiha. Tant għamlu kuraġġ li fit-22 ta' Ĝunju u s-17 ta' Awissu l-banda daqqet waqt tombli kbar fil-pjazza ta' quddiem il-kažin. F'Ottubru sar programm ieħor li baqa' jissemma, u l-banda bdiet iġġib l-isem Żejtun Band.

L-Ewwel Programm fil-festa ta' Santa Katerina V.M.

Dan kollu hajjar lill-kumitat, surmast, bandisti u mseħbin li jibdew jieħdu sehem fil-festa ta' Santa

November 22 1930

LOCAL NEWS.

(Continued from page 15)
*for the occasion of the feast commemoration—E
 celebrating the Martyrdom of St. Catherine,
 the patronal Saint of Żejtun, to be celebrated
 on Tuesday next, the 25th instant the
 "Labour Party Band" of that village will
 play on the Church Square of Żejtun, to-day,
 (the 2nd day of the solemn Triduum) at
 7.30 p.m. The following is the programme:
 Symphonie March—22nd November—Giacqu
 Overture—Festa—Pucini
 Selection—Norman—Bellini
 Divor—Bizzarri—Gould
 Polka—Emperor's Island—N.N.
 Labour Party Hymn.
 God Save the King.
 Onorato Gauci,
 Musical Director.*

Before the programme the band will parade the principal streets of the village playing marches, proceeded and followed by sympathisers carrying Bengal lights.

In connection with this programme, it will be remembered that the Parish Priest of Żejtun had refused to grant permission to the Labour Party Band to play on any day in connection with the feast of the patronal Saint, notwithstanding that a petition for permission to play had been signed by over 800 of his parishioners. It was a repetition of the Mellieha incident, between the Parish Priest and the Imperial Band of that village in connection with the "Vittoria" feast. This time, however, the necessary permission to the Labour Party Band of Żejtun has been granted by the Police Authorities.

Parti mill-'Malta Chronicle' ta' dak iż-żmien.

Katerina minn dik is-sena stess. Iżda biex jgħaddu mill-kliem ghall-fatti kellhom jikkumbattu bi shiħ.

Fl-1930 kienet għaddejja ġlied politika reliġjuża qalila. Il-kappillan spiritwali, innominat mill-Isqof, Dun Manwel Camilleri kien telaq minn din il-kariga fil-każin minhabba kwistjoni fuq l-ewwel ta' Mejju, il-bandiera hamra u l-appoġġ li l-Għaqda kienet qed tagħti lil Ċensu Bugeja. Barra dan il-każin bhala fergha tal-Partit tal-Haddiema kien milqut mill-pastorali li ħarġet f'Mejju, ta' dik is-sena.

Il-programm tal-banda ghall-festa ta' Santa Katerina kien imhejjji ghall-Hadd 23 ta' Novembru l-ahħar jum tat-tridu. Iżda biex il-permess jimxi u l-pulizija taqbel, kien meħtieġ il-kunsens tal-prokuratur tal-festa. Dan ma ffermax.

Barra li kienet banda ġidha, kienet ukoll parti integrali mill-Kažin Laburista. Għalhekk hasbu biex iwasslu l-ilment tagħhom lill-Gvernatur Ingliz, u insistew li l-permess għandu johrog mill-pulizija bla ndħil ta' hadd.

B'xorti tajba kienet hasbu kmieni. L-ittra

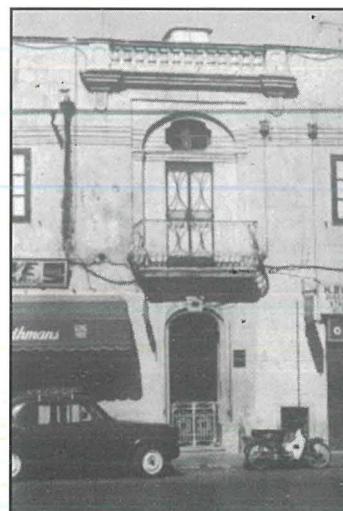
għall-permess lill-Kummissarju tal-Pulizija, li dak iż-żmien kien Ingliz, inkitbet fl-10 ta' Settembru. Meta deher li l-permess mhux se johrog saru bosta protesti lill-Kummissarju tal-Pulizija ffirmata minn tmien mitt ruh. Il-permess tal-kummissarju hareġ tlett ijiem qabel il-programm.

Karmenu Grima li kien minn ta' quddiem f'din il-kwistjoni halla miktub: *Bħala thejjija għall-festa kien soltu li dak in-nhar il-pjazza tkun mixgħula kollha, iżda għall-kuntrarju, f'din l-okkażjoni kien hemm dalma perfetta u l-uniku dawl kien mil-lampi tal-gass madwar il-plancier tal-banda. Il-banda kellha ībieb tagħha mill-Banda Unione ta' Hal Luqa li kienu jiġi jdoqqu magħna bla ħlas biex aktar tissaħħħa.*

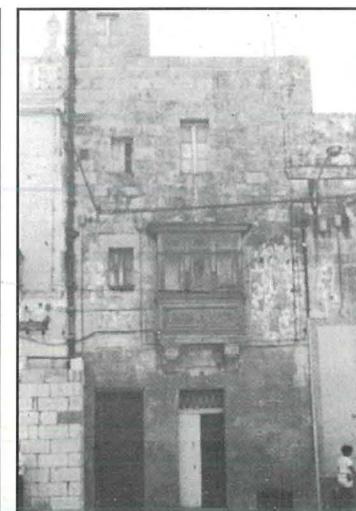
Minkejja dak li ġara kien hemm bosta entuż-jażmu u dak inhar il-banda qalghet bosta rigali.

F'Salib it-Toroq

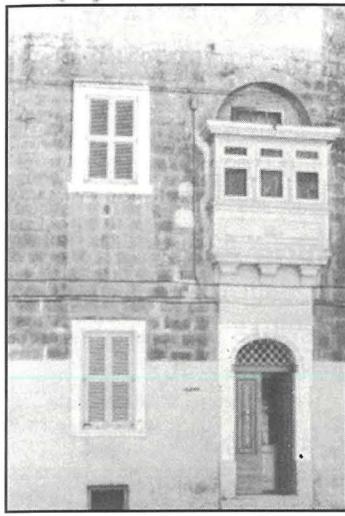
Wara din il-magħmudija tad-demm il-banda aktar issahħħet. Fis-seduta tat-18 ta' Settembru kien ġie deċiż li jitwaqqaf sotto-kumitat ghall-banda u dan beda jiffunzjona fuq bażi regolari fil-bidu tas-sena 1931. Fl-istess sena s-Surmast Onorat Gauci

'Dar tal-Haddiema' Numru 26 Piazza Maggiore.

Il-Barumbara.

*'Dar tal-Haddiema' Numru 12
Piazza Britannica.*

sab impjieg bhala surmast tal-banda fuq bastiment tal-passiġġieri. Minfloku nhatar is-Surmast Żejtuni Ġużeppi Marija Dalli, b'ibnu Hector, li digà kien bandist regolari u membru mill-aktar attiv tal-każin, bhala assistent surmast. It-tagħlim tal-mužika mexa 'l quddiem b'pass mgħaġġel, żidiedu l-bandisti u

ghola l-livell tal-programmi. Il-banda kienet tabilhaqq waqfet fuq saqajha.

Għall-kuntrarju, il-kumitat u l-każin kien f'għawġ kbir. L-ewwel president ta'l-Għaqda Mikiel Caruana u proprietarju tal-każin telaq mill-Partit tal-Haddiema u rama partit għal rasu. Minnufih talab lura d-dar u fetah kawża quddiem il-bord tal-kera.

L-inkwiet bejn partit u Knisja ma waqafx. Għas-soci dan kien tfixkil kbir għax ma kinux jiġi jistgħu jqerru. F'Lulju ta' l-1932 il-kumitat irrapporta lis-Sur G. Bencini segretarju generali tal-partit li minn tliet mitt soċju kien baqa' biss tmenin.

Il-qagħda marret iż-żejed ghall-agħar meta l-każin ma nghatax aktar permessi għall-fieri u tombli li kien l-uniku mezz ta' dhul sostanzjali. Il-permessi kieno joħorġu fuq il-banda iż-żda din ġiet *blacklisted* bhala fergha integrali ta' partit politiku.

Għad-Dar tal-Haddiema fiż-Żejtun ma kien hemm l-ebda hniena. Fid-29 ta' Dicembru 1932 il-bord tal-kera qata' s-sentenza kontra l-każin. L-Għaqda sabet ruħha barra.

Tgħid dan l-ghawġ kollu ħabat f'daqqa kumbinazzjoni? Kien x'kien, il-kumitat u s-soci riedu jaraw x'se jagħmlu. Bosta kien qed jaħsbu li l-unika triq kienet li jżarmaw.

Hajja jew Mewt

Hekk bdiet is-sena 1933.

Kieni f'babar tabilhaqq imqalleb u mdawra bi shab iswed dlam. Iż-żda l-President Nikol Attard u

l-kumitat baqghu magħquda ponn. Flok bkew xortihom ntefghu għall-hidma. Kellhom żewġ problemi kbar quddiemhom. Riedu dar kbira biżżejjed ghall-każin u f'post centrali fir-rahal. Fl-istess waqt kien meħtieġ li b'xi mod iżommu l-każin milli jagħlaq minhabba l-inkwiet bejn Partit u Knisja. Żmien wisq ma kellhomx.

Kienu bla dar u dabbru rashom kif setgħu f'żewġ ikemmamar waħda fuq l-oħra f'Numru 15 fi Piazza Maggiore. Il-post kien tlaqqam Il-Barumbara. B'xorti tajba wara xahrejn sabu dar ohra Numru 12 Piazza Britannic (illum Misrah Diċembru 13) u garrew għal hemm. Hawn il-każin dam biss sena. Lejn tmien l-1933 tbattlet id-dar fejn illum jinsab il-każin, dak iż-żmien Numru 14 u 14a Piazza Maggiore u l-kumitat irnexxielu jehodha b'kera. Fl-ahhar kien instab post xieraq u b'ċans li jitkabbar

Grupp tal-Jazz li kien jakkumpanja x-xalati.

Fuq quddiem: J.M. Desira, N. Caruana u G. Galea.

Fuq wara: G. Busuttil, F. Chetcuti, V. Galea, J. Grech, P. Spiteri, J. Attard, E. Dalli u J. Abela.

għall-progress ta' l-Ğħaqda u l-kumdità tas-soci. Il-ftehim dwar il-kera tad-dar, li kienet proprietà tas-Sur Grezzu Mallia ġie approvat waqt seduta li saret fid-29 ta' Jannar 1934 u l-każin il-ġdid infetah fil-bidu ta' dik is-sena.

Żejtun Band Club

Meta nfetaħ il-każin fil-post il-ġdid l-isem ta' l-Ğħaqda nbideli minn **Dar il-Haddiema** għal **Żejtun Band Club**. Dan l-isem ġdid kien irregġistrat mal-pulizija fl-20 ta' Settembru 1933.

X'kien ġara?

Meta fir-Randant ta' l-1933 l-Ğħaqda kienet bla dar bosta membri talbu laqgħa generali straordinarja. Din saret fit-30 ta' April u t-tmenin membru prezenti unanimament qablu li *sakemm tinstab soluzzjoni għat-tilwim bejn partit u Knisja*

jinħallu mill-irbit politiku... Iddeċidew ukoll li jibqgħu jżommu l-isem Dar tal-Haddiema.

Waqt li dan il-pass għen biex il-membri jaqdu d-doveri reliġjuži, il-kazin u l-banda xorta baqgħu mċahħdin mill-permessi ghall-fieri jew tombli.

Gużeppi Attard

Fl-24 ta' Mejju 1933 iż-żaghżugh ġużeppi Attard ressaq petizzjoni ffirmata minn 40 soċju. ġużeppi li kien idoqq il-kwartin, flimkien ma' shabu ppropona li biex johorgu mill-problemi, l-Għaqda tiehu l-isem

Żejtun Band Club

Il-Kumitat ma accettax il-petizzjoni ghaliex wieħed mill-firmatarji ma kienx membru. Xi membri tal-kumitat hassew li din il-petizzjoni kienet mozzjoni ta' sfiduċja. Iżda ġużeppi Attard ma qatax qalbu u ħamestijiem wara rega' ressaq l-istess petizzjoni u din id-darba l-kumitat qabel li jressaqha quddiem il-laqgħa generali.

Għalhekk fl-10 ta' Settembru ta' l-istess sena f'laqgħa oħra straordinarja l-membri qablu li l-każin jissemma Żejtun Band Club u l-isem jibda jintuża meta jgorru għad-dar il-ġdida. Iż-Żwietni xorta baqgħu jirreferu ghall-każin u l-banda bhala, *Tal-Lejber*.

Hekk minkejja t-tfixkil kollu u kontra dak li kienu bassru bosta, sa tmiem l-1933 l-ghaqda rnexxiela ssib mod kif tibqa' miexja 'l quddiem.

Hajja Ġdida

Għalkemm il-bidla ma seħħitx f'daqqa u hadet is-snini, jidher ċar li l-Ġħaqda hadet bixra ta' każin tal-banda mill-1934 'l hawn. Għalkemm l-ghan ewljeni kien inbidel, il-qalba tal-kumitat u mseħbin baqgħu l-istess. Lanqas ma feġġet xi fergha għal rasha u l-kumitat għas-ena 1934 ġie mahtur hekk:

President Onorarju It-Tabib Pawlu Boffa

President Nikola Attard

Viči President Karmenu Grima

Segretarju Mikiel Farrugia

Assistent Segretarju Emmanuele Gruppetta

Kaxxier Benedett Magro

Assistant Kaxxier Karmenu Gafà

Membri: Anton Lungaro, Consolat M. Caruana, Pietru Seychell, Anton Cordona, ġużeppi Galea, Karmenu Tabone, ġużeppi Sciberras u Karmenu Azzopardi.

Gużeppi Attard u Ċensu Azzopardi nhattru revizuri.

Il-banda issa saret il-qofol ta' kull attivită tal-każin. It-tradizzjoni tal-banda kienet wahda popolari u għalhekk kienet tiehu sehem f'tombli, fieri, karnival u okkażjonijiet ta' din ix-xehta. Haġa minn awl id-dinja, kumitat u mseħbin kienu tal-fehma li jieħdu wkoll sehem shiħ fil-festa ta' barra fil-festa ta' Santa Katerina, patruna taż-Żejtun.

It-Tabib Pawlu Boffa, l-ewwel President Onorarju.

'Zejtun Band Club', il-post fejn jinsab il-każin illum. Dan infesta ħi bidu ta' l-1934.

miż-Żejtun bhal San Duminku fil-Belt, il-Madonna taċ-Čintura l-Gudja, San Ġużepp f'Hal Ghaxaq u l-Kalkara. Fil-Karnival ta' l-1938 il-banda hadet sehem bil-karru u marċ grottesk *Wedding in Carnival*.

Aktar ma żdiedet l-attività u l-bandisti, aktar inhasset il-htieġa ta' strumentatura gdida ghaliex l-ewwel strumenti li kienu nxtraw fl-1928 kien korista vecchia u t-tip tagħhom kien spiċċaw mis-suq. Għalhekk fl-1934 kien intlaħaq ftehim mad-ditta mužikali Carabott tal-Belt għal sett shih ta' strumenti tar-ram tad-ditta magħrufa Ingliża *Boosey & Hawkes*. Sa ma nġabru l-flus u s-sett shih wasal Malta kienet faqqgħet it-Tieni Gwerra Dinjija.

Żmien il-Gwerra

F'April ta' l-1939 it-tmexxija tal-banda ghaddiet f'id-ejn Hector Dalli. Is-surmast il-ġdid kien żagħżugħ mimli energija b'talent mužikali mill-aqwa. Mhux biss ġab il-banda 'l quddiem iż-żda l-esekuzzjoni b'success ta' programmi mužikali mill-aktar diffiċli għamlu unur lilu u lill-Każin Żejtun Band. Kien ha t-tmexxija tal-banda fl-agħar żmien. Bosta bandisti kienu nqabdu bil-lieva, parti mill-każin kienet ingħatat lir-refugjati u parti oħra ntlaqtet waqt hbit mill-ajru ta' l-għadu.

Minkejja dan kollu l-banda baqghet tiffunzjona u mill-1940 sa l-1945 iż-Żejtun Band kull sena daqqet il-programm tal-festa titulari. Dan il-programm kien jindaqq bejn is-sagħtejn u s-sitta' wara nofsinhar u kull sena Hector Dalli ġejja programm aqwa minn iehor.

Żejtun Band - 1939.

Għad Giusepp	Clarinet.	70	Yieli Marescot.
Moritello Ħans	"	7	Skak Molino.
Kejjjen Angels	"		Yieli St'Angels.
Silġieli Angels	"	44	Yieli il-Bernie.
Dalli Giovanni	"	4	Miex il-Bjar.
Buġġetta Fermejn	"	4	Yieli San Ropin.
Abela Mox	"		Yieli Luke Briffa.
Chetcuti Alice	"	5	Yieli San Alfred.
Vella Francesca	"	4	Yieli Briffa.
Jannat Lazzaro	"	11	Yieli il-Kantur.
Bernardin Bezzett	"	40	Yieli il-Heba.
Abela Giusepp	"	2	Yieli San Kmejjies.
Barbara Alessandru	"	20	Yieli il-Kunċiġġi.
Bartan Carmelo	"	1	Skak San Deodato.
Olaia Gis Maria	"	21	Miex il-Bjar.
Tenexx Piorini	"	6	Skak San Deodato.

Gravino Giuseppe	Lorgin.	23	Yieli il-Kunċiġġi.
Attard Giuseppe	Quartet		
Saliba Giuseppe	"		Yieli il-Kantur.
Grimes Carmel	oboe		Yieli San Giusepp.
Labone Giuseppe	ten. soprano		Piżżeja Mappiex.
Mifael Angelo	ten. Contralto	5,	Beland Street.
Scammon Giuseppe	Piano	1.	Prince of Wales Avenue.
Għata Vincenzo	Cornet	16.	Yieli Santa Marija.
Jannat Carmel	"		Yieli il-Kerba.
Dalli Eddie	"	17	Yieli St'Anton.
Arise Salas	"	66	Luka Briffa.
Cassar Carmel	"	53	Yieli Reali.
Zarb Vincenzo	"	41	Skak San Deodato.
Oscar Giacinta	Front. Acc.	9	Yieli San Kaluah.
Camilleri Carmel	Bass		Yieli St'Anton.
Dalli Eddie	Tubaphon	17.	Yieli St'Anton.
Normore Giuseppe	"		69, new Street.
Mifael Michele	"		
Caruana Joseph	Front. Acc.	40.	Yieli San Giusepp.
Kellul Carmel	"	20.	Yieli San Deodato.
Marron Giuseppe	"	23,	new Street.
Dalli Giovanni	Corno		Yieli il-Kantur.
Schembri Francesco	"	11.	Yieli il-Kor.
Leichene Giuseppe	Sax.	35.	Yieli Salter.
Callus Giovanni	"	22.	Yieli Mervaroch.
Ojjas Angelo	"	10.	Yieli il-Kerba.
Daxxell Vincenzo	"		Yieli San Juhnej.
Cassar Christopher	Bassoon	16.	Yieli Luke Briffa.
Mifael Renato	"	18.	Yieli Brittanja.
Caruana Joseph	"	22.	Yieli Paix.
Caruana Joseph	"	27.	Yieli Salti Matri.
Gafa Carmel	Katuba	51.	Yieli Mar. Għad Konċi.
Ojjas Amabile	Tamburi	10.	Yieli il-Kerba.
Baldacchini Carmel	Timpani	7.	Connaught St.
Jannat Antoni	Platti	1.	Yieli San Giusepp.
Dalli Giuseppina	Sax-Ritm.	17.	Yieli St'Anton.

Silta mill-Istorja ta' l-Għaqdiet tal-Baned Maltin ta' G. Mifsud Bonnici b'referenza għall-Għaqda Banda Żejtun

Attivitajiet soċċali. Wirjet tat-Talkie fis-Sala kbira tal-Kunċert tasa' xi 250 postijiet, is-Sala tal-Billjard għadha kif inbniet u magħammra b'kull htiegħ; isiru balliġiet fil-Karnival taħbi il-ġħażza tal-membri tal-Kumitat; fjeri għall-bżonnijiet tas-Soċċjetà, tal-Knisja u tal-fqar; laqghat lir-Rappreżentanti tar-Re fiz-żjajnej u fipprexa ġejja minnha; dimosrattazzjonijiet ta' ferħ lil Saċċerdoti Novelli. F'dawn il-laqgħat soċċali, isiru diskorsi ta' l-okkażżoni mill-President u mis-Segretarju s-Sur Karm Grima li nzerta wkoll Segretarju tal-Workers Benefit Society.

Veru li din il-Ġħaqda ta' Ghajjnuna ta' Bejnietna ma tithaddex direktament mis-Soċċi. Fil-Żejtun, iżda, b'rīhet is-Sur Grima bosta mill-membri tas-Soċċjetà huma wkoll Membri tal-Workers Benefit Society. Din is-Soċċjetà ta' ghajjnuna, bla' ebda hijel ta' pulitka jew partiti tilqa' fi ħdanha haddiema tal-piñna u tad-dirghajn ta' bejn it-18 u l-40 sena. B'xelin fil-ġimħha jkunu intitolati għat-tabib tas-Soċċjetà u għal ghajjnuna finanzjarja ta' hames xelini (5s.) kuljum fl-ewwel sena ta' mard, żewġ xelini u seba' soldi (2s. 7d.) kuljum fit-tieni sema ta' mard. Wara sentejn, jekk il-imsieħeb jibqa' marid ikun intitolat għal bonus ta' għaxar liri (£10) u jinhall mis-Soċċjetà.

Matul il-Gwerra Mondjali 1939-1945, il-Banda Żejtun, bħall-ohrajn, ma setgħetx ma dduqx l-imraru u l-qrusa. Surmast u bandisti, htigħilhom iwarrbu l-istruimenti ferrieħha jaqbdū l-istrumenti qerrieda tal-gwerra u flok daqq hlejju li jaqanal il-qalb bdew isemmghu hsejjes iwaħħixu, iheżzu l-art u jregħdu moħħi qalb u ruh... iżda, b'dankollu, xi programm 'l-hawn u 'l-hinn dejjem sar! Barra min dan, ta' min jinnota li l-Banda tal-King's Own Malta Regiment kienet magħmula minn

Sidien Proprietarji

Is-Sur Nikol Attard li kien jokkupa l-kariga ta' president tas-Soċċjetà sa mit-twaqqif tagħha miet fit-22 ta' Jannar 1945. Minfloku ġie maħtur president il-Kaptan Serafin Xuereb M.B.E. li kien digħa jokkupa l-post ta' viċi president. Din il-bidla seħħet hekk kif kienet se tintemm it-Tieni Gwerra Dinjija u tmiem il-gwerra nisel heġġa gdida.

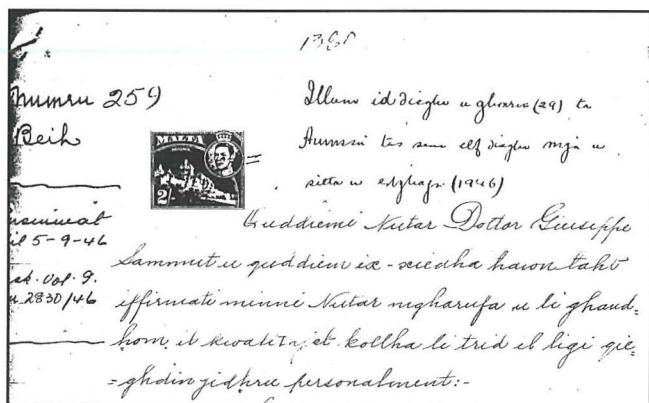
Il-fundaturi ta' l-Għaqda Banda Żejtun kienu nies ta' viżjoni. Ghalkemm hadd minnhom ma kien professjonist xorta kienu nies ta' dehen li għarfū li l-ewwel u qabel kollox kien meħtieġ li jkunu sidien tal-każin tagħhom.

Kien ilhom żmien biex id-dar li issa kien ilhom fiha mill-1934 issir proprietà tal-każin, u b'hekk iserrhu rashom darba għal dejjem li l-Ġħaqda qatt ma ssib ruħha fil-pożizzjoni kerha ta' l-1933. Il-president il-ġdid għamel kuraġġ lill-kumitat u fi Frar ta' l-1946 saret l-ewwel offerta lis-Sur Grezzju Mallia proprietarju tad-dar. Din l-offerta kienet ta' elf u tliet mitt lira u għalkemm huwa kien lest li jibigh talab aktar. Il-kumitat inkariga lill-Kaxxier G. Attard, lill-Assistent Kaxxiera J. Sciberras u lil-

V. Galea sabiex imexxu l-progett 'il quddiem u bi ftehim mal-kumitat waslu f'offerta ta' elf u disa' mitt lira. Iżda s-Sur G. Mallia qallhom li kien biddel feħmu għażi kien hemm min offrielu aktar. Kien hemm min irid jagħmel il-bsaten fir-roti iżda wara li s-Segretarju Karmenu Grima u Vincenzo Galea kellmu mill-ġdid, ftieħmu li l-Ġħaqda tixtri d-dar ghall-prezz finali ta' elfejn lira. Billi l-każin kelleu biss elf u erba' mitt lira, is-sitt mijha l-ohra ħarguhom bħala self mingħajr imghax il-President S. Xuereb, J. Sciberras, K. Gafà, V. Galea, G.M. Magro, G.M. Dalli, J. Magro, B. Darmanin u S. Mizzi. Il-kuntratt sar it-Tnejn 13 ta' Mejju 1946.

Xiri tal-ġnien wara l-Każin

Dan imliehom b'aktar kuraġġ u fis-seduta tat-22 ta' Mejju, Vincenzo Galea ppropona li jinxxtara l-ġnien ta' wara l-każin proprijetà tas-Sur S. Portelli li talab elf u tmien mitt lira. Għal dan l-ghan, u sabiex ikun jista' jinbeda x-xogħol ta' rikostruzzjoni kemm fil-każin if ukoll fil-ġnien il-President S. Xuereb silef lill-Ġħaqda s-somma ta' tlett elef lira b'imghax baxx, u f'Awissu 1946 sar il-kuntratt tax-xiri tal-ġnien.

Kopja tal-ſtuu tal-kuntratt tax-xiri tal-ġnien fejn illum hemm it-Teatru Pandora.

Fil-parti li kienet tmiss mal-każin inbnew żewġ swali kbar wahda għall-mogħdija taż-żmien tal-membri u ghall-botteġġin, u fuqha oħra għall-kunċerti tal-banda li fix-xitwa bdiet tintuża bħala cinema. Inbniet ukoll sala tal-billiard. Li baqa' mill-ġnien ġie konvertit għall-open air shows tat-teatrin u taċ-ċinema.

It-Teatru Pandora

B'hekk setgħu jingħabru fondi sabiex mhux biss jithalls lura s-self iżda fil-ġnein jinbena teatru u ma jibqax open air. Saru bosta proposti fosthom wahda

li l-ġnien jinqasam fit-tnejn parti teatru magħluq u parti ohra teatru *open air*. Fl-ahhar qablu li l-ġnien kollu jinbena teatru li jkun jesa elf ruh. Tlestew il-pjanti u l-permessi mehtiega. Dan kien fl-1953. Meta nbeda x-xogħol fl-1954 il-President S. Xuereb reġa' silef lill-Għaqda erbat elef lira ohra sabiex ikun jista' jitkompli x-xogħol. It-Teatru Pandora tlesta f'Ottubru ta' l-1955, meta sar il-ftuħ uffiċjali tiegħi b'kunċert vokali u strumentali. Waqt il-ftuħ saret ukoll ċ-ċerimonja tal-kxif ta' *basso relief* tal-bronż tal-president Serafin Xuereb bhala hajr għall-ghajjnuna kollha li kien ta l-Għaqda sabiex tilhaq l-ghan tagħha.

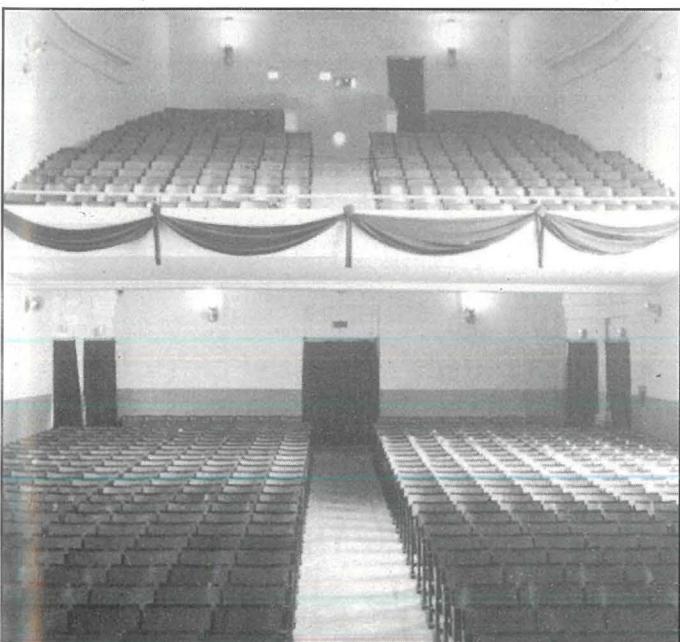
Ceremonja tal-ftuħ uffiċjali tat-Teatru Pandora, mill-Kaptan S.C. Xuereb, president.

Il-ftuħ tat-Teatru Pandora – il-kxif tal-bust tal-President il-Kaptan Serafin Xuereb O.B.E. mill-Arcipriet Dun Mikael Spiteri – jidher ukoll is-Sur G. Attard, ex-kaxxier.

Żejtun Band daqqet ghall-okkażjoni, kien taħt id-direzzjoni tas-Surmast Edgar Lowell. Huwa kien inhatar surmast taž-Żejtun Band tliet snin qabel, eżattament f'Lulju ta' l-1952. Is-Surmast Hector Dalli kien spicċa minn direttur tal-banda fit-30 ta' Ġunju ta' l-istess sena minhabba nuqqas ta' qbil mal-kumitat. Matul it-tlettax-il sena li dam bhala direttur taž-Żejtun Band, Hector Dalli dderieġa l-banda f'bosta programmi mill-aqwa kif ukoll ikkompona l-aqwa marċi tiegħi li ghadhom jissemmew sal-lum. Dawn il-marċi klassiči, tal-widna u popolari kienu jiġibdu mijiet ta' partitarji u dilettanti u l-marċi ta' wara nofsinhar f'jum il-festa, speċjalment dawk ta' bejn l-1946 u l-1950, li kienu fost l-aqwa li qatt saru fiż-Żejtun.

Taħt is-Surmast Edgar Lowell li wkoll ħarreg bosta bandisti b'mod professjonal, il-banda hadet xejra ohra. Bdiet tikkonċentra l-aktar fuq programmi ta' mužika klassika flimkien ma' solisti u korijiet. Hekk fis-snin hamsin u fil-bidu tas-snin sittin iż-Żejtun Band daqqet programmi vokali/strumentali ta' l-oghla livell. F'lejlet il-festa ta' Santa Katerina l-banda kienet tesegwixxi għal sena wara l-ohra programmi klassiči b'għażiex mill-aqwa opri u kienet tkun akkompanjata minn

Dehra ġenerali tat-Teatru Pandora hekk kif kien jidher fl-1955, il-jum ta' l-inawgurazzjoni.

Surmast Ġdid ghall-Banda

Meta sar il-ftuħ uffiċjali tat-Teatru Pandora fl-1 ta' Ottubru 1955, il-kunċert vokali/strumentali li ż-

solisti ta' fama u l-kor polifoniku tal-Hamrun li f'dawk is-snин kien fl-aqwa tiegħu.

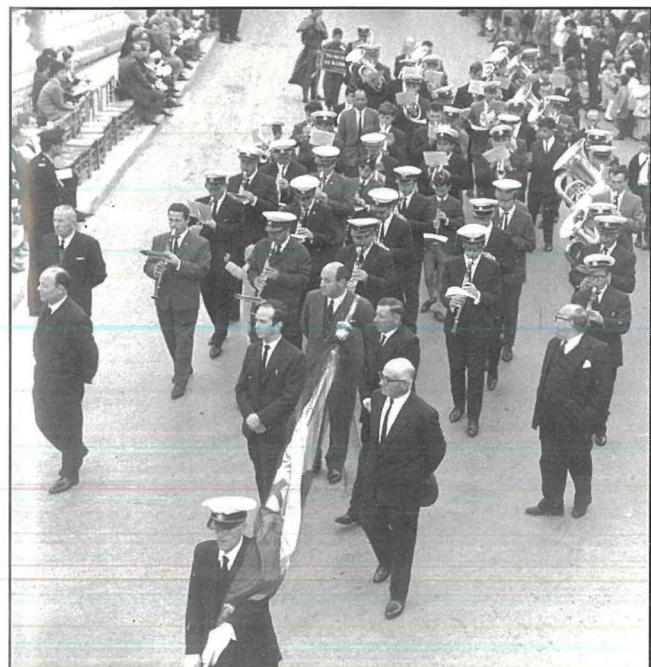
L-attività tal-banda matul is-snин sittin ma waqfix, iżda l-kumitat kien meħdi shih bit-Teatru Pandora li biex jitmexxa sewwa kien jinhtieg xogħol u attenzjoni kontinwa. Kienet jsiru wirjet ta' films ta' l-inqas darbejn kuljum, u nhar ta' Sibt wirjet ta' varjetà jew teatrin u drammi. B'hekk mid-dħul, u għaliex ix-xogħol kważi kollu kien isir bla hlas, bed jithallas lura s-self li kien sar biex ġie mibni u attrezzat.

Il-Banda Żejtun fil-Purċijsjoni tal-Ġimgħa l-Kbira

Fiż-Żejtun il-purċijsjoni tal-Ġimgħa l-Kbira hija okkażjoni importanti ferm, u għal qalb iż-Żwietn bil-bosta. Ma jistax jonqos li l-kumitat u l-membri xtaqu li l-Banda Żejtun tiehu sehem fil-purċijsjoni.

Il-Banda Żejtun kellha sett ta' marci funebri mill-aqwa ta' Mro. G.M. Dalli li kienet jindaqqu fil-programm ta' nhar Hadd il-Palm.

L-ewwel talba saret fl-1946 meta lahaq president il-Kaptan Serafin Xuereb. Iżda t-talba ġiet miċħuda. Il-President Xuereb kellu tama kbira li b'xi mod ikollu tweġiba pozittiva. Kellu l-parir ta' xi soċi u membri tal-kumitat biex l-Għaqda tiehu pozizzjoni militanti dwar din il-kwistjoni. Minflok, għażel li joffri minn butu s-sett ta' bandalori ta' l-ahħar seba' kelmiet irrikmati bid-deheb, li għadhom jingarru fil-purċijsjoni sal-lum.

Iż-Żejtun Band iddogq għall-ewwel darba fil-Purċijsjoni tal-Ġimgħa l-Kbira fl-4 ta' April 1969.

L-offerta ta' dawn il-bandalori saret fl-1947. Kien kollu għalxejn. Il-kwistjoni thawdet aktar billi digħi kien hemm talba simili mill-King's Own Band tal-Belt biex tiehu sehem fil-purċijsjoni tal-Belt.

Nhar it-Tlieta, 3 ta' Ġunju 1947 kummissjoni mill-kumitat iltaqgħet ma' l-arcisqof. Kienet laqgħa interessanti li ma solviet xejn. L-Arcisqof Monsinjur Mikael Gonzi jidher li kien aktar inkwetat bil-problema tal-Kommuniżmu milli bis-sehem tal-Banda Żejtun fil-Ġimgħa l-Kbira. Dan joħrog mill-Minuti tal-laqgħa ta' l-4 ta' Ġunju 1947 li fost hwejjeg ohra tissemma din il-kwistjoni.

Intant kellhom jghaddu għoxrin sena sa ma l-Banda Żejtun bdiet tiehu sehem, kif xieraq, fil-purċijsjoni tal-Ġimgħa l-Kbira. Il-ftehim intlaħaq f'Ottubru ta' l-1968 u l-Banda Żejtun hadet sehem ghall-ewwel darba fil-purċijsjoni ta' l-1969.

Snin ta' Bidla

Il-mewt ma taħfirha lil hadd u sa tmiem is-snin sebghin bosta minn dawk li kienet raw it-tweliż taż-Żejtun Band Club kienet halleyewna. Il-President serafin Xuereb miet fl-10 ta' Ottubru 1976 u minfloku nhatar Karmenu Grima li fl-ewwel snin ta' l-Ġhaqda kien serva bhala viċi president u wara għal kważi erbgħin sena shah bhala segretarju. Grima kien il-mohħ wara l-iżvilupp tal-banda u tal-każin. Kien meqjus bhala missier l-Ġhaqda. Karmenu Grima, iżda dam president sena biss għaliex miet fid-19 ta' Novembru 1977. Fil-laqgħa generali ta' Marzu 1978 nhatar president Joe Attard li kien il-viċi president mill-1975.

Fl-istess żmien il-banda bidlet żewġ diretturi. Is-Surmast Edgar Lowell safi marid f'Ottubru 1976 u minfloku ġie maħtur surmast tal-Banda Żejtun Pawlu Buttigieg, A. Musc. L.C.M. Iżda wara sentejn huwa r-riżenja minħabba saħħtu. F'Settembru 1978 is-Surmast Żejtuni Joseph M. Barbara A. Musc. L.C.M. ġie maħtur direttur tal-banda.

It-Tieni ġenerazzjoni

Waqt li kienet qed issehh din il-bidla fit-tmexxija tal-każin u tal-banda, it-tieni ġenerazzjoni bdiet tinhass sew fost il-membri u partitarji. Fil-kumitat bdew jidher uċċu godda – bosta minnhom żgħażagh u bejn il-heġġa tagħhom u l-esperjenza ta' l-anzjani, fl-Ġhaqda nhasset mewġa ta' hajja gdida.

Meta thallas is-self li kien sar biex jinbena t-Teatru Pandora l-kumitat beda jaħseb biex id-dħul

tal-każin li kien kuritur dejjaq ġafna jinbidel f'intrata wiesgħa li tixraq lill-każin. Dan kien progett ambizzjuż għaliex il-pjan kien li tinbena l-faċċata mill-ġdid fuq wisgha ta' hames qasab. Biex dan il-progett iseħħ kien meħtieg li jinxтарa l-hanut tax-xorb biswit il-każin. In-negożjati għax-xiri ta' din il-proprietà damu s-snin u fallew kemm-il darba, iż-żejt fl-1973 il-kumitat wasal fi ftehim biex jixtri nofs din il-proprietà. Hekk twaqqħet il-faċċata l-qadima li kienet fuq żewġ sulari u minflok inbniet faċċata ġdida b'gallarija fuq it-tul tagħha kollu b'intrata u kontra intrata wisghin, kif ukoll tarāġ komdu u wiesgħa ghall-ewwel sular fejn inbniet sala ġdida tal-kumitat tul il-wisgha tal-faċċata l-ġdida. Dan ix-xogħol li kien f'id-ejn kummissjoni mmexxija mis-Sur Walter Zahra li kien viċi president u tlesta fl-ahħar ta' l-1974.

Sentejn wara sid il-hanut aċċetta li jbiegħ il-kumplament tal-ħanut isfel u kamra oħra fuqu fuq wara.

Qawmien Ċdid

Matul is-snин sittin l-Għaqda Banda Żejtun kienet dahl fuq speċi ta' sqaq. Hu minn awl id-dinja li l-anzjani, waqt li jibqgħu jiswew mitqlu deheb għall-esperjenza u l-pariri siewja tagħhom, tibda tonqoshom l-enerġija taż-żgħożija u jistgħu jaqgħu fil-letargħija. Agħar minn hekk l-Għaqda kienet inqatgħet mill-gheruq tagħha. Sīgra li ma tistax issostni lilha nnifisha mhux biss ma tagħml ix-frott, iż-żejt titbiel u tinqered.

Meta Joe Attard inhatar President ta' l-Għaqda Banda Żejtun f'Marzu 1978, huwa kien digħi lu attiv

fl-Ġħaqda minn tliet snin qabel. Kien inhatar viċi president fl-1975. Dawn kien tliet snin ta' thejjija. Billi l-president l-Kaptan Serafin Xuereb kien kiber fl-eti, bosta mir-responsabbiltà tat-tmexxija waqgħet fuq il-viċi president. Hekk beda jidhol fil-problemi u jimmatura fit-tmexxija permezz ta' bdil ta' ideat u pariri ta' l-anzjani, li baqgħu attivi fl-Ġħaqda Badna Żejtun sa l-ahħar ta' hajjithom. Tgħallek bil-bosta mill-esperjenzi ta' Karmenu Grima, missieru Gużeppi, Ċensu Galea u Angelo Vella. Mingħandhom ha tagħrif siewi dwar ir-relazzjonijiet ta' l-Ġħaqda Banda Żejtun ma' l-ġħaqdiet l-oħra Zwieten u assoċċjazzonijiet oħra barra ż-Żejtun. Beda jinsisti li fiż-Żejtun l-Ġħaqda tagħna kellha tkun stmat u rrispettata daqs u xejn inqas minn kull Għaqda oħra u nissel fil-membri sens ġdid ta' entużjażmu. Beda hidma b'heġġa u determinazzjoni li qanqlu lil shabu tal-kumitat u s-soċi. Bosta li kienet waqfu mill-ħidma fl-Ġħaqda reġgħu saru attivi u resqu wkoll ghadd ta' żgħażaq.

Issa kulhadd beda jifhem, dak li kien jishaq, li ma jistax ikollok riżultati tajba jekk tinċana kontra l-vina. Waqt li saħħah l-operat b'ideat ġodda, Joe Attard kien attent li jżomm 'l-kulhadd flimkien, anke akkost li jieħu aktar żmien biex hadd ma jħossu mwarrab. Nieda bosta attivitajiet ġodda u nhar il-festa rega' beda jsir il-marċ. L-Ġħaqda Banda Żejtun kienet cediet il-marċ tas-siegħ ta' nhar il-festa, fis-snin sittin u minflok bdiet tagħmel marċ fil-hruġ tal-vara. Joe Attard flimkien ma' Karmenu Grima u shabhom tal-kumitat reġgħu bdew il-marċ tal-Hadd filghodu ta' nhar il-festa. Is-soċi kienet mheġġa bis-shiħ minn Ronnie Caruana. Dan sar l-ewwel darba fl-1977 fi żmien l-Arċipri Dun Pantaleone Orland. Hekk seħħet bidla mil-lejl għan-nhar, li ż-Żwieten kollha ntebħu biha.

Mill-Ċdid Sehem fil-Karnival

Fl-aqwa snin ta' wara l-gwerra l-Banda Żejtun kienet hadet sehem b'suċċess fil-Karnival organizzat fil-Belt.

Fl-1979 il-President Joe Attard ippropona li l-Ġħaqda Banda Żejtun għandha terġa' tibda tikkompeti fil-marċi grotteski. Dak iż-żmien il-Karnival kien jiġi cċelebrat f'Mejju. Ċensu Galea, li l-ġħaxqa tiegħi kienet li jara l-Banda Żejtun timmarċja minn fuq il-Fosos tal-Furjana sa-

Is-Surma J.M. Barbara jippreżenta 'Innu lil Sta. Katerina V.M.' lill-President Joe Attard.

Allievi fis-snin sittin flimkien mal-President il-Kaptan Serafin Xuereb u membri tal-Kumitat.

Allievi fis-snin tmenin flimkien ma' l-ġħalliema Sonia Sinagra.

Misrah il-Palazz u lura qalb folol ta' eluf ta' nies, issekonda l-proposta. Il-kumitat qabel. Dakinhar hadd ma basar li din kellha tkun sensiel ta' 25 sena konsekutivi li fihom l-Banda Żejtun ġiet klassifikata l-ewwel, xejn inqas minn tlieta u għoxrin darba! Rekord assolut, li fi spikkat il-hila tas-surmast, bandisti, hajjata u żewġ surmastrijiet fl-arti plastika Anthony Sinagra u Carmelo Delia. Carmelo Delia, barra l-arti plastika, huwa wkoll celebri fl-arti taż-żebgha u l-kuluri mżewqa u sfumati bl-akbar sengħa u maestrija, xegħlu l-Belt u ż-Żejtun għal sena wara l-ohra ghall-ġħaxqa ta' kulhadd.

Festi Ġublew tad-Deheb – Ċunju 1983

Fis-sena 1983 l-Għaqda cċelebrat il-Ġublew tad-Deheb, il-hamsin anniversarju mit-twaqqif tagħha. Hamsin sena għall-Għaqda Mużikali f'Malta m'humex xi bosta snin. Fl-1983 kien hemm bosta Għaqdien Mużikali li kien għalqu mitt sena u aktar. B'dan kollu għalkemm mhux daqs tant avvanzata fis-snin, xorta wahda l-Għaqda Banda Żejtun kienet għamlet passi ta' ġgant. Il-President Joe Attard flimkien mal-kumitat feħmu li dan l-anniversarju

kellu jiġi mfakkar kif jixraq u aktar minn hekk, jgħin biex l-Għaqda tkompli fuq ir-rankatura li kienet qabdet.

Il-kumitat qabel li dan il-ġublew kellu jitfakkar b'opri ġoddha. Hekk hasbu minn sentejn qabel biex ix-xogħol li kellu jsir jintem biż-żmien stipulat.

- Il-hanut biswit il-każin kien inxtara wkoll fl-1979 u hekk il-faċċata setghet titkompli n-naha ta' ifsel ukoll. Ma kinitx biċċa xogħol hafifa għax riedet titwaqqha' l-faċċata l-qadima, fejn kien hemm digà s-saljaturi l-kbar tal-gallerija, biex tinbena l-arkata tal-bieb bil-kolonni fil-ġenb biex ikun jaqbel mal-bieb principali, digà eżistenti. Dan ix-xogħol thalla f'id ġejju ċensu Caruana, u missieru Leli hadem bieb iehor biex jakkompanja l-ewwel wieħed li kien iddisinja u hadem hu wkoll.
- Is-sala tal-kumitat li tiġi fuq in-naha ta' barra ġiet iddisinjata mill-ġdid bi tliet arkippjani fuq il-pilastri kollha miksija u ngwarniti bil-kewba.
- Ghall-banda nxtraw sett qniepen Premier li żżanżnu waqt l-esekuzzjoni ta' *L-Innu lil Santa Katerina V.M.* tas-Surmast Joseph M. Barbara.
- B'hidma u dedikazzjoni tal-President Joe Attard gie ppubblikat *Gräjjietna* rakkont ta' l-avvenimenti ewlenin ta' l-Għaqda Banda Żejtun.

Dawn il-festi kienu success. Iżda fuq kolloks kienet l-preludju ta' era ġidha li ftit basru xi svolta kbira 'l-quddiem kienet qed tinhema għall-Għaqda Banda Żejtun. Ix-xogħol fuq planċier artistiku għall-Banda Żejtun kien digħi beda, iżda hekk kif intemmu l-festi tal-ġublew tad-deheb l-kumitat iddeċċieda li fi żmien sena dan il-planċier, kellu jkun lest ukoll!

Il-President Onorarju s-Sur Wistin Abela, flimkien mal-President Joe Attard fil-Festi tal-Ġublew tad-deheb.

Plancier Artistiku fit-Tond

Leli Caruana mastrudaxxa prim u magħġun bis-sħiħ fis-sengħa ta' l-injam webbilna biex naħdmu plancier artistiku, kollox kif titlob is-sengħa arkitettonika. Huwa kien ippjanata u ddisinjal plancier li mhux biss kellu pjanta u estetika perfetti, skond is-sengħa, iżda offra wkoll ideat ġoddha. Infatti d-disinn tal-plancier li huwa ppreżenta, ma kienx jieqaf hekk kif tifforma n-nghala, iżda jibqa' jdur fit-tond, kollox jifforma ċirku wieħed, bil-panewijiet, pilastri, turġien u faċċata, kollha jiffurmaw parti mill-istess ċirku. Kollox kien iddisinjat b'sengħa u proporzjonat, bil-pilastri u l-panewijiet magħqudin flimkien bi kwarniċun, friz u kollarin fuq, u zokklatura bil-kwarniċjun u pedata isfel. Fejn jaqtgħu t-tliet turġien tal-wiċċ għall-bandisti u l-panewijiet, jibda t-taraġ wiesgħa mqawwas 'il-ġewwa biex jakkompanja d-disinn tal-panewijiet li huma wkoll mqawwsin 'il-ġewwa. Minn tarf ta' taraġ għall-iehor tkompli tifforma t-tond taċ-ċirku, il-faċċata imponenti, imqassma f'hames partijiet fuq tul ta' disa' metri. L-istetika tal-faċċata hija l-istess bħal bqija tad-disa' panewijiet u l-ghaxar pilastri tad-dawra, bid-differenza li billi l-faċċata hija aktar baxxa mill-bqija ma għandhiex friz. Kollox huwa mqassam fuq diametru ta' ħdax-il metru.

Mill-ewwel deher li dan kellu jkun plancier mill-isbah, iżda x-xogħol meħtieġ kien iebe. Kienu meħtieġa wkoll eluf ta' liri, minkejja li Leli Caruana offra li min-naha tiegħu jaħdem kollox mingħajr hlas u bosta membri tagħna kienu lesti jaħdmu b'xejn fil-hin hieles tagħhom. Il-kumitat qabel li l-plancier artistiku kif propost minn Leli Caruana jsir.

Lis-soċi għamlilhom kuraġġ ukoll Ĝużeppi Caruana, imlaqqam Pilatu, li kien ukoll il-promotur tal-plancier artistiku ta' l-Għaqda Mużikali Beland, inawgurat fl-1978.

L-Ewwel Daqqiet

F'Jannar u Frar ta' l-1979 kont tisma' jidwu mal-kažin daqqiet ta' mazza fuq il-ħadid. Salvu Caruana, wieħed mit-tfal ta' Leli, kien beda jifforma l-faċċata tal-plancier il-ġdid. Kien hemm jgħinuh Mikiel Bonnici u Fredu Camilleri.

Ix-Xogħol tal-Hadid

Il-frame tal-faċċata ifforma idea tax-xogħol li ried isir. Iżda l-kbir kien għadu ġej. Lorry

Camilleri, Ritchie Caruana u Joe Agius dahlu għax-xogħol kollu li ried isir fuq il-frame tal-ħadid għall-panewijiet, l-iskorfinu tan-nofs u l-branek li kellhom jorbtu kollox flimkien, kif ukoll jiffurmaw it-tliet indani taraġ għall-bandisti u l-parti l-baxxa ta' quddiem. Kien jgħin ukoll Mikiel Bonnici.

Biex dan ix-xogħol ikun jista' jsir ridna post kbir u l-kumitat ta' l-Għaqda Mużikali Santa Katerina ġentilment offrewlna l-post tagħhom. Iżda meta ġejna biex narmaw kollox flimkien u nippruvaw il-frame tal-ħadid lanqas dan il-post ma kien kbir bizżejjed u għalhekk kellna nokkupaw nofs it-Teatru Pandora. Hawn beda l-kisi tal-faċċata u l-panewijiet kollha bil-plywood. Dan ix-xogħol kollu kien f'idejn Ronnie Caruana mgħejjun minn Eugenio Portelli u shabu, dejjem taht il-harsien ta' Leli Caruana. Sa Novembru 1982 dan ix-xogħol kif ukoll il-wiċċ kien lest. Iżda kull ma kellna kien qafas.

Gwariċ i u Ngwarnir

Sadanittant l-imghallem Leli kien għaddej bix-xogħol ta' l-injam fuq il-pilastri. Id-disinn tiegħu kien jinhtieg xogħol sofistikat ta' ngwariċi, kemm għad-dawra ta' fuq tal-panewijiet, pilastri u faċċata, kif ukoll fuq iz-zokklatura. Leli kien lesta wkoll l-ingwariċi iżda biex jitpoġġew posthom kien meħtieġ l-ingwariċi bi qtugħi ta' mijiet ta' ngletti. Waqt li Ronnie qabad jaħdem fuq il-panewijiet huwa sab l-ghajnuna siewja ta' Ĝużeppi Abela li ngwarna l-ghaxar pilastri ta' madwar il-panewijiet. Kien wasal is-sajf ta' l-1983. Issa beda l-ixkatlar, stukkjar u xkatlar mill-ġdid. Karmenu Portelli dahal għax-xogħol taż-żebgha ta' taħt mgħejjun mill-Kaxxier Ĝużeppi Attard.

It-Tiżżej bl-Iskultura

Fuq parir ta' l-Imghallem Leli Caruana l-kumitat qabel li d-disinji kollha tat-tiżżej bl-iskultura u attrezzaturi, bħal-leġju tas-sur mast u l-brazzi ta' madwar il-plancier isiru kollha mill-Pittur Żejtuni Toussaint Busuttil. Is-sur mast aċċetta din il-kummissjoni u holoq disinji li fihom tispikka l-hila u l-esperjenza li huwa kellu f'dan il-qasam importanti ta' l-Arti. Minn barra skultura għat-tiżżej tal-pilastri, il-Pittur Toussaint Busuttil hażżeż xogħol ta' skultura fonda għall-panewijiet fejn tiddomina l-lira mużikali u erba' disinji wieħed isbah mill-ieħor għall-faċċata, bl-arma taż-żejt tiddomina fil-panew tan-nofs.

Disinji bhal dawn, iżda, jibqgħu fuq il-karta li jinħażżu fuqha jekk ma jkollokx skultur prim li kapaċi jittrasforma d-disinn tal-pittur fi skultura fonda u hajja. Ridna nsibu l-ahjar artist u l-għażla waqgħet fuq Toni Ellul ta' Hal Luqa.

Irħamar u nduratura

F'Ottubru ta' l-1983 bdew jaħsbu ghall-irħamar u l-induratura. Fuq dan qgħadna fuq il-parir ta' Ġużeppi Caruana (mlaqqam Pilatu), raġel ta' esperjenza kbira f'dan ix-xogħol u li, qabel kollox, kien tabilhaqq iħobb l-Arti u dak li hu sabih. Ġużeppi Caruana ssuġeriela lid-Dekoratur prim John Pace ta' Hal Tarxien. John Pace ghall-ewwel beda jaħsibha. Kien jgħodd fuq it-tmenin, iżda meta Ġużeppi Caruana assigurah li kien se joqghod miegħu u jghinu f'dak kollu li jkollu bżonn, huwa aċċetta u f'Mejju ta' l-1984 John Pace beda x-xogħol ta' l-irħamar u l-induratura.

Il-Gallarija

Proposta oħra kuraġġuża kienet li l-gallarija ssir tal-kewba. Hekk kien jixraq ghall-planċier tagħna, gallarija bil-ballavostri u arkati ddur dawra mejt mal-planċier. Id-disinn huwa ta' l-Imghallem Leli u xogħol sar minnu stess u t-tifel tiegħu Ronnie.

Il-Brazzi

Fuq suggeriment tal-President Joe Attard gie deċiż li d-dwal ta' mad-dawra tal-planċier isiru forma ta' brazzi u l-Pittur Toussaint Busuttil, hejja d-disinji. Charles Desira lesta l-forom tal-brazzi bil-conduit, kull brażz b'seba' friegħi. Id-dekorazzjoni tagħhom saret mill-ahwa Vella tan-Naxxar. Charles Desira u Alex Vella lestew ix-xogħol taż-żebġha waqt li Salvu Caruana lesta x-xogħol ta' l-elettriku. Is-sena 1984 kienet waslet biex tintemm.

Legħi tal-Bandisti

Issa konna dħalna fid-dritt. Iżda bħal f'kull tellieqa hawn tkun trid in-nifs. Hawn sibna l-ghajjnuna siewja ta' Ġużeppi Caruana u Ninu Spiteri li dahlu ghall-bosta xogħol li kien jonqos. Il-heġġa tagħhom għenitna nlestu fil-hin.

Bl-ghajnuna ta' Carmelo Mercieca, Lorry Camilleri u Joe Bilocca, Ġużeppi Caruana u Ninu Spiteri qabdu jaħdumu fuq ix-xogħol tal-legħi tal-bandisti, l-arbli tal-brazzi, il-barrikiati u xogħliljet

ohra. Hadu hsieb li jiżbghu kollox u mal-leġi tal-bandisti hadmu n-noti tal-mužika ta' l-Innu Malti kif imhejjija mis-Surmast Direttur John J. Pace.

Inawgurazzjoni

Issa kollox kien lest. Kien jonqos il-festa ta' l-inawgurazzjoni. Is-sena 1985 kienet sena ddedikata lill-mužika. Naturalment ridna data fis-sajf u sibna li fit-tielet Hadd ta' Ĝunju ma kienx hemm festi titulari. Kienet issir biss il-festa sekondarja tal-Ġilju ta' l-Imqabba. Għalhekk għażilna din id-data, it-22 ta' Ĝunju. Kellha tkun data propizja fl-istorja ta' l-Għaqda Banda Żejtun. Ghall-inawgurazzjoni mill-E.T. il-President tar-Repubblika Agatha Barbara thejjiet ġimġha festi u naturalment il-Banda Żejtun esegwiet programm vokali strumentali mill-aqwa, fil-lejla ta' l-inawgurazzjoni.

Mro. John J. Pace u l-Banda Żejtun

Mro. John J. Pace nghaqad ma' l-Ġħaqda Banda Żejtun bhala surmast direttur f'Settembru 1984. Kemm ilu jokkupa din il-kariga, il-Banda Żejtun kisbet suċċess wara l-iehor, suċċessi li għamlu unur lilu u lill-banda tagħna.

Fit-22 ta' Ĝunju 1985, ghall-inawgurazzjoni tal-planċier artistiku tal-Banda Żejtun, Mro. John J. Pace hejja programm korali-strumentali mill-aqwa. Is-silġiet mill-Prince Igor u Turandot, bis-sehem tal-kor polifoniku Collegium Musicum, is-Soprano Mary Galea u t-Tenur Andrew Sapiano saħħru lill-mijiet preżenti, u l-memorji għadhom friski f'mohh kulhadd. Il-banda interpretat ukoll B'Saħħet il-Haddiem, sinfonija mill-isbah li Mro. John J. Pace ikkompona ghall-okkażjoni.

Għal dan il-programm tal-Banda Żejtun, il-bandisti kellhom uniformi ġidha li żżanżnet fil-purċijsjoni tal-Ġimġha l-Kbira ta' l-istess sena. L-uniformijiet kienu nqatgħu mill-baned Maltin u l-Banda Żejtun reġgħet inkoraġġiet baned ohra jagħmlu l-istess.

Kunċert Sinfoniku fil-Knisja Arċipretali

– It-Tlieta 12 ta' Novembru 1985

Wahda mill-proposti tas-Surmast Direttur ġdid John J. Pace kienet li l-Banda Żejtun tesegwixxi kunċert fil-knisja arċipretali tal-parroċċa tagħna. Fi Frar tas-sena 1985 sirna nafu mingħand l-Arċipriet

ir-Rev. Joe Bugeja li kien se jispiċċa, li hu kien hareġ permess lill-Għaqda Mużikali Beland biex tesegwixxi programm fil-knisja nhar it-Tlieta tat-Tniebri tal-Ġimha Mqaddsa. Naturalment il-kumitat ta' l-Għaqda Banda Żejtun talab li l-Banda Żejtun ikollha l-istess opportunità. Għall-ewwel il-kumitat kellu disgwid fuq id-data, iż-żda fuq parir tal-President Joe Attard, qablu li l-ahjar data għal kuncert fil-knisja tkun lejla tat-tridu tal-festa titulari.

Hekk ghalaqna s-sena Ewropea tal-Mužika bil-kbir. Il-Banda Żejtun, esegwiet programm korali-sinfoniku fil-knisja parrokkjali taż-Żejtun armata u mżejna għall-festa. Kienet okkażjoni grandjuża li għadha wahda mill-aktar memorji sbieħ għal dawk kollha li ffullaw biex imlew kull rokna tal-knisja. Il-qofol tal-kuncert sinfoniku kienet l-interprettazzjoni maestuża tat-*Toccata u Fuga in Re minore*, ta' J.S. Bach, b'akkumpanjament tad-daqqa' ta' l-orgni tal-knisja mill-Organista Żejtuni Joe Caruana. Spikkat ukoll Antifona ta' Santa Katerina ta' Carlo Diacono, li sena wara, Mro. John J. Pace rrangha bħala l-innu għall-banda, kor u solisti.

Konkors Nazzjonali

Iż-żda l-akbar okkażjoni tas-Sur mast John J. Pace mal-Banda Żejtun kienet ir-rebħ tal-Konkors Nazzjonali tal-Baned Maltin f'Dicembru 1986, li sar fit-Teatru Manoel. Id-direzzjoni impekkabbli u l-interprettazzjoni mill-aqwa ta' l-għażla mill-opera *Carmen* kif ukoll tas-sinfonija *B'Saħħet il-Haddiem* wassluna għar-rebħ tal-konkors, l-akbar tijonf li jiġi jkollha banda Maltija fuq livell nazzjonali.

Festi f'Għeluq il-55 Sena

Fis-sena 1988 l-Ġħaqda kienet deċiża, li akkost ta' kollox ma tieħux sehem fil-festa titulari sakemm tibqa' fix-xitwa. Għalhekk il-president tal-kumitat hasbu biex joholqu okkażjoni għall-marc brijuż u programm fuq il-planċier, fil-jiem tas-sajf. Habat tajjeb li 1988 kienet għeluq il-55 sena ta' l-Ġħaqda! Naturalment reġa' ntgħażzel ix-xahar ta' Ĝunju.

Il-festi ta' għeluq il-hamsa u ħamsin sena mit-twaqqif tal-każin tagħna reġgħu offrew lil Mro. John J. Pace u lill-Organista Joe Cruana opportunità biex jikkolaboraw flimkien b'mod mill-aktar kreattiv u orīginali. Is-Sibt 4 ta' Ĝunju 1988 il-Banda Żejtun esegwiet programm korali-strumentali iehor mill-aqwa, bis-sehem tas-Sopran Mary Rose Ciantar, it-

Tenur Andrew Sapiano, il-Baritonu Joe Fenech, il-Kor Amici Cantus u l-Kor Santa Katerina taż-Żejtun. Dan il-kuncert sar fuq il-planċier artistiku li ntrama fil-pjazza ghall-okkażjoni. F'żewġ partijiet tal-programm, waqt l-ġhażla mit-Torvaore u l-Cavalleria Rusticana, il-banda u l-koristi kienu akkumpanjati mill-orgni tal-knisja parrokkjali.

L-Organista Joe Caruana.

Bosta inqas riedu jemmnu lil widnejhom u hafna jsibha bi tqila biex jifhmu kif sar dan l-akkumpanjament minn ġol-gallarija ta' l-orgni fil-knisja, waqt li l-banda kienet qed idoqq fil-pjazza. Ftit jafu li Joe Caruana huwa tekniku mill-aqwa tas-sistema ta' l-audio, u bl-inkoraggiment tal-President is-Sur Joe Attard u Mro. John J. Pace irnexxielu jilhaq l-ghan tiegħu u ħaddem sistema ta' microphones u speakers li għaqqu l-banda fil-pjazza ma' l-orgni tal-knisja f'sinkronizzazzjoni perfetta.

Irridu Festa fis-Sajf

Ta' kull sena, fil-ġimha ta' wara l-festa kont tisma' bosta tħergir. "Fiż-Żejtun m'għandniex festa bħal bliest u rħula ohra! Ahna dejjem bix-xita!" Iż-żda wara hmistax kollox kien jintesa u kulħadd kien jittama li s-sena ta' wara jkollna temp ahjar, li qatt ma kien jiġi.

Joe Attard, il-president, idejqu t-ħergir u kien jinsisti li mill-paroli għandna nghaddu għall-fatti. Kien lest li jibda l-kampanja biex nitrasferixxu l-festa għas-sajf iż-żda għamel kundizzjoni wahda: "irridu nkunu flimkien, iż-żewġ Għaqdien Mużikali Zwietien, l-Ġħaqda Banda Żejtun u l-Ġħaqda Mużikali Beland. Jekk ma niftehmux m'għandna għalfejn nċa qilqu xejn. Naf fejn irridu naslu iż-żda rridu nkunu flimkien."

Kien sod fi kliemu daqskemm kien ċar fi hsiebu. Il-pressjoni fuq il-president u l-kumitat żdiedet wara l-inawgurazzjoni tal-planċier artistiku fl-1985. Il-membri kienu għamlu kuraġġ ukoll bl-Arcipriet Dun Ĝużepp Theuma, billi kelli għal qalbu l-festa.

Ix-xoqqa f'moxtha

Iċ-ċans li ż-żewġ Għaqdiet Mužikali Zwieti jersqu flimkien ġie meta l-Kunsill Presbiterjali ma laqax it-talba biex l-Għaqda Mužikali Beland iddoqq programm mužikali fil-knisja parrokkjali fil-ġimgħa tal-festa kif kienet għamlet il-Banda Żejtun f'Novembru 1985.

Il-President Joe Attard, bl-approvazzjoni tal-kumitat, sostna li t-talba ta' l-Għaqda Mužikali Beland għandha tīgi aċċettata. Dan sar f'laqgħa li ż-żewġ Għaqdiet kellhom fis-6 ta' April ta' l-1986.

Fil-verità kienet ġiet ix-xoqqa f'moxtha biex inressqu t-talb għat-trasferiment tal-festa. Fit-22 ta' Ottubru, waqt laqgħa ohra ma' l-Għaqda Mužikali Beland, Joe Attard u Joe Agius is-Segretarju ressqu proposta formal biex fl-agħda tal-laqgħa ma' l-isqof inressqu t-talb għat-trasferiment tal-festa. Insistejna wkoll li jrid ikun preżenti l-Arcipriet Dun Ĝużepp Theuma. U l-Għaqda Mužikali Beland qablu. Issa konna ta' l-istess fehma u stajna nersqu flimkien. Il-laqgħa fil-Kurja saret nhar il-31 ta' Ottubru, 1986.

ZEJTUN
29 ta' Gunju, 1987

L-Is-Sekretarju
Arcisqof Metropolita,
Kurja Arcivescovili,
Floriana.

Eccellenza,
B'riżżeġen għall-laqha li kella fil-Kurja nhar il-31 ta' Ottubru, 1986 mal-Vigara Mr. Carmelo Xuereb bħala rappreżentanti ta' l-Eccellenza tiegħek, il-Vigara kien salab l-İr-Reverendu Arcipriet Dun Ĝużepp Theuma jipphmel zeug riċorsi:
a) wieħed dwar abbednejji mužika/letterarji mill-Charġada Mužikali Beland u mill-Charġa ta'Banda Żejtun, fit-Krisja Arcipretali tag-Żejtun,
b) l-ieħor dwar it-trasferiment tal-Festa ta' Sta. Katerina.

Nixieku nhunu na fuq, fl-aqsa zmien possibbi, jekk dan ix-riċorsi warox u x-deċisioni jieft it-tieħieha dox dan.

Aħħarha
Dr. Alexander Cachia Zammit
President
Charġada Mužikali Beland

Joseph N. Attard
President
Għaqda tal-Banda Żejtun

Kopja: Rev. Arcipriet Dun Ĝużepp Theuma.

L-ittra li nkienbet miż-żewġ presidenti flimkien

CIRKULARI NRU. 180

Lill-Wisq Rev. di Arciprieti, Kappillani, Retturi tal-Knejjes u Superjuri Religjuzi.

Dan l-ahħar kiber hafna n-numru ta' dawk is-Socjetajiet Kulturali u Muzikali li qeqhdin jitbolu lill-Kappillani tal-Parroċċi tagħhom biex jorganizzaw kuncerti fil-Knejjes Parrokkjali jew anki fi Knejjes fil-jali.

Wara li gew mistharga l-inkonvenjenti li dawn jistgħu jgħib magħħom il-Kurja feħmet li twaqqaf din l-usanza fejn diga bdbi; u li ma thallix li tidhol fejn għad ma ngħata qatt il-kaz.

Il-id-data tal-publikazjoni ta' din ic-Cirkulari, l-organizzaturi ta' kuncerti muzikali, ta' 'pageants' u ta' kull xorta ta' esibbzjoni kemm fil-Knisja kif f'ambjenti li jservu ghall-hidmiet pastorali jistgħu jkunu biss il-Kappillani mal-Presbiterju tieghu.

Wahrugha mill-Kurja ta' l-Arcisqof, Floriana, illum 12 ta' Avissu 1987.

Annetto Depasquale
Kancellier

Carmelo Xuereb
Vigarju Generali

Id-digriet li waqqaf il-kuncerti fil-knejjes mill-baned. Wara dan, iż-żewġ għaqdiet mužikali Zwieti ftieħmu li ma jeħdu sehem fil-festa f'Novembru 1987.

Trasferiment tal-Festa

Wara li fl-1987 iż-żewġ Għaqdiet Mužikali Zwieti ma hadux sehem fil-festa titulari, l-Għaqda Banda Żejtun reġgħet għamlet l-istess fl-1988. L-Ġħaqda Mužikali Beland baqghet issostni dwar it-trasferiment, iż-żda ddecidew li jieħdu sehem fil-festa f'Novembru, 1988. Il-pressjoni fuq il-president, kumitat u soċi ta' l-Għaqda Banda Żejtun issa kienet akbar iż-żda xorta wahda, kulhadd fl-Ġħaqda kien tal-fehma li nibqgħu nsostnu l-pożizzjonni tagħna sa l-ahħar.

F'din is-sitwazzjoni l-kumitat, fit-30 ta' Ottubru 1988, hareġ pubblikazzjoni bil-fatti u d-dokumenti kollha, li tqassmet fil-familji kollha taż-Żejtun. Siltiet minn din il-pubblikazzjoni jitkellmu wahidhom.

Festa Novembru 1988

Id-data tal-festa ta' Santa Katerina V.M. fiż-Żejtun fl-1988, kienet il-Hadd 13 ta' Novembru. F'ċertu sens l-Għaqda Banda Żejtun, issa kienet weħida ghalkemm il-każin tal-Partit Laburista u ż-Żejtun Corinthians F.C. ukoll iddikjaraw li ma kinu qed jipparteċipaw fil-festa.

IT-TRASFERIMENT TAL-FESTA

FATTI U DOKUMENTI

PUBBLIKAZZJONI

GħAQDA TAL-BANDA ŻEJTUN

X'IRRIDU... X'MA RRIDUX

I-Għaqda tal-Banda Żejtun, għat-tieni sena konsekkutiva, mhux ser tiehu sehem bi-ebdha mod fil-festa ta' din is-sena.

Iż-Żwieten kollha jafu bil-kontribut siewi li I-Għaqda tal-Banda Żejtun tagħti ghall-festa ta' Sta. Katerina. Aħna nagħtu l-akbar sehem fil-festi ta' barra.

Dan qed insemmugħi mhux biex niftaħru iż-żida biex infakkru.
Dan is-sehem irridu nibqgħu nagħtu.

Irridu norganzawaw aħjar biex jitgawda aktar.

Irridu li s-sagħrifċiċju li nagħmlu aħna u dawk kollha li jagħtu sehem ghall-festa fuq barra ma jsirux għaljejn.

Ma rrīdux li dawn il-flejjes u dawn is-sagħrifċiċji jsiru suf.
Ma rrīdux li x-xogħol kollu li jsir f'sena iti kollu mar-riħ u max-xita.
Ma rrīdux aktar nobbligaw bandisti jibqgħu idoqu fir-ragħad u fis-sajjeti, kif' gieli għamilna, għax flusna jkunu ħarġu xorta waħda.
Aħna nafu li kull min jikkontribwixxi u jaħdem għall-festa jiġi minnha.
Nafu wkoll li t-triq li kellna ngħaddu minna ma kinetx hafifa. Iż-żda nafu kif ser naslu, għax ir-raquni ma tridx forza.

Min irid ifix il-nadur ma jħobbx il-festa, iż-żida irid jisfida. Għalhekk l-appell tagħna hu li minkejja kull pressjoni li tista' tinqala' nżommu l-kalma u nħallu r-raquni tirba għax b'hekk naslu għal dak li irridu.

J. Agius

30 - 10 - 1988

Segretarju Għaqda tal-Banda Żejtun

GħAQDA TAL-BANDA ŻEJTUN

29 ta' Awissu 1988

Lill-E.T. Mgr. G. Mercieca
Arċiċsqof Metropolita
Kurja Arċiveskovili
Floriana

Eċċellenza,

Il-Kumitat ta' I-Għaqda tal-Banda Żejtun jitlob li jgħarrfek li minkejja li I-Kleru ma għamel ebda pass dwar it-talba għat-trasferiment tal-Festa ta' Sta. Katerina, I-Għaqda tiegħi tid-dikjara:

"Il-ħsieb, ix-xewqa u l-volontà tal-Kumitat, bandisti, soċi u sostenituri ta' I-Għaqda tal-Banda Żejtun huma li jagħtu kontribut shiħi għall-festa ta' Santa Katerina V.M. Għalhekk b'xi mod ikunu jistgħu jiedu sehem kemm-il darba jerġgħu jibdew taħditier ma' I-Awtoritajiet konċernati dwar it-talba tagħhom għat-trasferiment tal-festa għall-bidu tas-sajf, u l-istess Awtoritajiet jagħtu xi forma ta' garanzija dwar dan."

Nittamaw li kull min għandu rieda tajba jaħdem biex il-festa ta' Sta. Katerina fiziż-Żejtun terġa tiġi cċelebrata bis-sehem tal-poplu kollu.

Nitolbu l-barka tiegħek.

Joe Agius
Segretarju

kopja l-ir.Rev. Arċipriet

Siltiet mill-publikazzjoni li l-Għaqda Banda Żejtun ħarġet f'Ottubru ta' l-1988.

Trasferiment

Ir-raquni ewlenja u unika ghall-inkwiet kollu li kienet fih l-Għaqda Banda Żejtun u magħha ż-Żwieten kollha, kien it-temp. Matul il-ġimġha tal-festa f'Novembru l-ajru xejn ma kien ikun galbu ghall-festi esterni. Iż-żda skond ix-xju tagħna qatt ma għamel temp daqstant kiefer daqs is-snini li l-Banda Żejtun ma haditx sehem fil-festa. L-aktar li kien hażin għax għamel dulluvju kien is-Sibt 12 u l-Hadd 13 ta' Novembru, 1988. Kollex kien qed isir nofs qalb u t-temp sfratta kollox.

Għalkemm xi ftit inqas, l-istess kien ġara fl-1987. Għal darba oħra l-Għaqda Banda Żejtun ingħatat raġun. Issa n-nies bdiet tħid li anke Santa Katerina V.M. kienet iddejjet b'festa dejjem bl-isfrattu tat-temp! Hekk l-agħar kien għadda. Issa kienet biss kwistjoni ta' tattika. Il-president u l-kumitat kienu ferm attenti biex ma jagħmlu ebda pass falz.

L-Element Puritan

Il-president u l-kumitat kienu ttendew li fi ħdan il-parroċċa kien hemm element żgħir fin-numru iż-żida b'sahħħtu li l-festa esterni ma kienet jogħġib buhom xejn. Dan l-element kien konxju li l-festa esterna kienet tikber ferm jekk din issir fix-xhur tas-sajf u dawn għal raġunijiet tagħhom ma riduhx. Il-

Il-pjazza nhar il-Festa – Novembru 1988.

Protesta mill-partitarji f'jum il-festa – 1998.

president u l-kumitat għarfu jkunu prudenti iżda fl-istess hin riżoluti li ma jħallu 'l hadd ifixkel.

Kitbu żewġ ittri lill-Arcisqof. Fl-ewwel waħda dik tas-6 ta' Dicembru talbu l-intervent dirett tieghu. Issa kienet il-waqt li jagħfsu ghall-konklużjoni ta' din il-ġraja. F'ittra oħra nhar id-29 ta' Dicembru 1988 fakkru lill-arcisqof fil-wegħda li kienet saret mill-arċipriet u l-kleru li wara l-festa ta' 1-1988 kien se jitkellmu ma' l-Għaqdiet Zwieti biex jinstab tarf tal-kwistjoni kollha. Din il-mossa rnexxiet u l-istorja kompliet hekk. Jirrankonta Joe Agius, is-Segretarju.

11 ta' Frar 1989 – Il-Vigarju l-ġdid Mgr. Annetto Depasquale laqqa' l-arċipriet u l-kleru taż-Żejtun fil-kurja fejn ġiet miflija mill-ġdid it-talba għat-trasferiment tal-festa.

27 ta' Frar – Harget l-istedina biex l-Għaqdiet Zwieti konċernati mal-festa niltaqgħu fil-kurja l-Hamis 2 ta' Marzu sabiex niddiskutu l-kwistjoni.

2 ta' Marzu – Għal-laqgha fil-kurja attendew rappreżentanti tal-Kunsill Parrokjali, l-Għaqda Badna Żejtun, l-Għaqda Mużikali Beland, Ċirkolu Mużikali Santa Katerina, Għaqda Dilettanti tan-Nar u l-Għaqda ta' l-Armar.

Il-fehma generali kienet li minħabba l-inċerzezza tat-temp ma kienx baqa' lok għall-festa f'Novembru u kulhadd qabel li għandha tinsab data ġidha għall-festa, jew fil-bidu inkella fi tmiem is-sajf. Wara, il-vigarju ppropona li ssir konsultazzjoni b'forma ta' *sampling* xjentifiku. Ir-rappreżentanti kollha kienet tal-fehma li dan kien digħi sar meta ġie organizzat ir-referendum, u r-riżultat globali kien wieħed negattiv. Deher li l-vigarju kien ippressat minn element mistur mill-parroċċa. Meta l-vigarju baqa' jinsisti dwar il-proposta tiegħu, id-delegazzjoni ta' l-Għaqda Banda Żejtun harget 'il barra mil-laqgħa. B'din il-mossa rbahna fuq l-element puritan.

II-Hamis 16 ta' Marzu – L-Ġħaqdiet Zwieti gew mistiedna għal-laqgħa oħra fil-kurja biex nippoproponu data ġidha għall-festa. Għalhekk l-Ġħaqdiet qablu li jkun ahjar li niltaqgħu qabel, biex immorru miftehma. Iltqajna fil-bini tal-knisja. Il-laqgħa tmexxiet b'għaqal kbir minn Dun Gużepp Desira li kien qed jirrappreżenta lill-Arċipriet Dun Gużepp Theuma li kien ma jiflahx sew.

Wara diskussjoni fit-tul b'mod l-aktar dirett u ċar, ikkonkludejna li data f'nofs Settembru kienet toħloq problemi ta' maltemp, u fiċ-ċirkostanzi l-

Mons. Vigarju talab l-idea ta' dawk presenti dwar il-possibilita' u l-mod kif tigi konsultata il-komunita parrokkjali f'-ispirtu tal-Koncilio Vatikan II, li jibba hafna t-tmexxiha ta' knisja fuq il-korresponsabilita'.

Dawk kollha presenti qalù li kien dan il-punt u l-mod kif gie mhaddem fil-passat dak li kkontribwi xxa l-aktar blex s'issa għadha ma nstabix soluzjoni għal din il-problema, li mhabba fiha indiżżejj u socjetajiet betew u għadhom ibtu sal-lum. Barra minn hekk huma jħossu li ir-rappresentanza tal-komunita parrokkjali taz-Żejtun li għandhom warajhom permezz tas-socjetajiet li huma jipprezentaw, hija indikazzjoni sufficienti tal-mod kif tħabsibha l-komunita parrokkjali taz-Żejtun. Hawwa hekk ir-rappresentanti taz-Żejtun Band Club qalù li ser jitilqu 'l barra mil-laqgħa għax bassew li dan il-punt ma kċellex jissemma, u aktar u aktar ma kċellex issir insista fuqu.

Mons. Vigarju kompla jismä' ill-dawk presenti li tem stampa cara ta' dak li gara s'issa f'dan ir-rigward, u ragunijiet oħra għall-urgenza ta' soluzjoni immedjata ta' din il-problema. Fid-dawl ta' dawk kollu li ntqal Mons. Vigarju hass li l-idea il-komunita parrokkjali għandha tigi konsultata permezz ta' samplex xjentifiku għalissa ahjar tigi imwarra.

Dun Gwann Galea
Delegat Parroċċi

Parti mill-minuti tal-laqgħa fil-Kurja tat-2 ta' Marzu.

ahjar żewġ dati possibbi kien: **fil-bidu tas-sajf, it-tielet Hadd ta' Ĝunju, jew fl-ahħar tas-sajf, l-ahħar Hadd ta' Awissu.**

18 ta' Marzu 1989 – Iltqajna l-kurja mal-Vigarju Generali Mgr. Annetto Depasquale u s-Segretarju Dun Ĝwann Galea. Dun Gużepp Desira f'isem l-Ġħaqdiet Zwieti ippreżenta d-dati proposti minna u l-kurja stedinniha tagħżel hi l-aktar proposta favorevoli għal kulhadd jigifieri bejn it-tielet Hadd f'Ġunju jew l-ahħar Hadd f'Awissu. Dun Anton Tabone li kien għadu kemm sar viċi-parroku rrappreżenta lill-kleru taż-Żejtun. Meta deher li kulhadd kien kuntent huwa intervjeta u qal, “**aħna l-kleru għandna xi riservi.**” Xamnejna li kien se jitharbat kollox u l-President Joe Attard waqqfu hesrem għax min kelli r-riservi kien messu tkellem qabel u mhux fl-ahħar meta kulhadd kien miftiehem!

Għalhekk il-vigarju f'isem l-Arċisqof Mgr. Gużeppi Mercieca laqa' dawn il-proposti u wiegħed li jaġhti deċiżjoni definitiva mill-aktar fis-possibbi.

6 ta' April 1989 – Konna nistennew li d-deċiżjoni titħabbar sa Hadd il-Għid, jigifieri fis-26 ta' Marzu, jew il-Hadd ta' wara. Iżda saħħet l-Arċipriet, ir-Rev. Kan. Dun Gużepp Theuma kienet marret għall-agħar. Kien ġie infurmat bl-iżviluppi kollha u kien sar jaf bil-ftehim propost. Il-mewt tiegħu, li nikket liż-Żwieti kollha ġrat fis-6 ta' April. Aħna konvinti, li kien għalih kien jirrangha l-kwistjoni mill-ewwel.

14 ta' April 1989 – Fl-ahhar thabbar id-digriet li stabilixxa *il-Hadd qrib in-nofs tax-xahar ta' Ġunju li fih l-aktar ikun possibbli li tigi cċelebrata din il-festa, bhala d-data l-ġidha tal-festa ta' Santa Katerina fiż-Żejtun. Dan id-digriet kelli jibda jseħħ mis-sena 1990. Għalhekk l-ahħar festa f'Novembru saret fis-sena 1989.*

CURIA ARCHIEPISCOPALIS
MELITEN

DIGRIET

B'referenza għat-talka tal-miki Arcipriest, ir-Rev. Kan. Dun. George Theuma, l-kleru tal-Parrucca taz-Żejtun biex tigi studjata mill-ġdid id-data tal-festa l-patrūna tal-parroċċa, Sta. Katerina Vergni u Martri, rajna d-dati alternattivi li pproponev ir-reppresentanti tal-Kleru u ir-rappresentanti tal-Kunsill Parrokjalji, Beland Band Club, Zejtun Band Club, Circolo Musicale Sta. Caterina, Għaqda Dilettanti tan-Nar u Għaqda tal-Arnej.

Id-data ta' l-ahħar Hadd ta' Awissu ma tidhix konvenjenti għar-raguni li f'dik id-data ma tkun possibbli l-isekuzzjoni tal-muzika tal-Kappella Diacono, li kif nufi fuhi għall-qibl tal-parruccani taz-Żejtun.

L-eqreb Hadd lejn in-nofs ta' Ġunju li jkun possibbli 'joholo ukoll xi diffikultajiet għall- Ghadha Dilettanti tan-Nar u għall- Ghadha Dilettanti tan-Nar u għall- Arnej, izda bhal ma stgarrar dawn l-istess Ghadjet dawn id-diffikultajiet jestgħu jiġi negħluha.

Għaddejant, wara li studjajna x-xeog li gew ipprezentati llin-nira mir-rappresentanti tal-Kleru u tal- Ghadha Dilettanti hawn fuq imsemmja, abha naghħu bħala data tal-festa titulari tal-Parrucca taz-Żejtun, Sta. Katerina Vergni u Martri, il-Hadd qrib in-nofs tax-xahar ta' Ġunju li fih l-aktar ikun possibbli li tigi celebrata din il-festa.

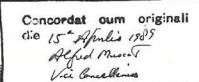
Dan id-Digriet jibda jseħħ mis-sena 1990.

Mogħiġi mill-Kurja ta' l-Arcisgof, Floriana, illum 14 ta' April 1989.

K. Caneva
Rancällier

António Debono
Vigarju Generali

u ghalkemm il-purċijsjoni saret bil-ġiri, dahlet fix-xita.

17 ta' Ġunju 1990 – Saret l-ewwel festa fis-sajf. Ghalkemm kien għad baqa' xi whud li baqgħu sentimentalment marbuta mad-data tal-festa f'Novembru, u dawn ahna dejjem fihmnihom, il-kotra qabel li din kienet svolta 'l quddiem mill-akbar għall-għalli taż-Żwietan kollha. Is-Segretarju Joe Agius għalaq din il-ġrajjha hekk.

Sa ma wasalna għall-ftehim aħħari stinkajna u ġieli batejna. Iżda qatt ma nkiseb xejn mingħajr sagrifieċċju. Illum ninsabu magħqudin lkoll fi ħsieb wieħed. Irridu naħdmu lkoll flimkien, arċipriet, kleru u l-Għaqdiet Żwietan kollha, sabiex il-festa ta' Santa Katerina tħalli l-akbar ġid possibbli għaż-Żwietan kollha.

Bandalora Artistika u Prezzjużza

Wieħed mill-effetti ewlenin tat-trasferiment tal-festa għas-sajf kienet spinta kbira 'l quddiem għattiż-jin ta' kull xorta. Veru li bandalora artistika tinżamm l-aktar gewwa iżda din tintrama fuq il-plancier waqt il-programm vokali u strumentali u tingarr trijonfalment fil-marċ li l-Banda Żejtun tesegwixxi qabel il-programm. Kien xieraq li l- Għadha Banda Żejtun ikollha l-bandalora artistika u prezzjużza tagħha.

Dun Karm Farrugia, dak iż-żmien Arċipriet taż-Żejtun, waqt il-prezentazzjoni u d-dedikazzjoni tal-bandalora artistika fl-20 ta' Ġunju 1992 lejlet il-Festa.

Id-digriet li ħabbar it-trasferiment tal-festa.

12 ta' Novembru 1989 – Billi data mhux fissa ghall-festa f' Ġunju setghet tkun ta' disgwid, wara hidma mill-arcipriet il-ġidid ir-Rev. Dun Karm Farrugia u ż-żewġ Għaqdiet Mużikali Żwieten u bi qbil mal-kleru, thabbar li data ġidha tal-festa f' Ġunju kellha tkun wahda fissa għat-tielet Hadd f' Ġunju. Għalkemm qatt ma nsistejna li din tkun bilfors id-data tal-festa ta' Santa Katerina fiż-Żejtun, din kienet id-data preferita ta' l-Għadha Banda Żejtun. Id-destin ried li fl-ahħar kulħadd qabel ma' din id-data.

18 ta' Novembru 1989 – Saret l-ahħar festa f' Novembru. Biex nibqghu konsistenti mad-deċiżjoni li konna hadna f'Marzu ta' l-1987. L- Għadha Banda Żejtun reġgħet ma haditx sehem fil-festa. Fil-fatt it-temp għat-tielet sena konsekuttiva reġa' ma kienx galbu. Thassru l-attivitajiet esterni

Lawrence Bartolo li kien dak iż-żmien kaxxier tas-Socjetà ħalla miktub hekk.

Kien għall-bidu ta' l-1989 meta jien flimkien ma' Joe Abela u Anthony Delia, iddeċċidenja li nħegġu lill-membri u partitarji numerużi ta' l-Għaqda tagħna biex nirregalaw lill-każin bandalora artistika. Konna nafu li deħlin għal biċċa xogħol iebsa iż-żda konna żgur li se nsibu l-għajjnuna, għaliex konna nafu li din kienet ix-xewqa ta' bosta membri u ġbieb ta' l-Għaqda Banda Żejtun. Konna nafu wkoll li n-nefqa kienet se tkun kbira għax kulħadd xtaq li jkollna bandalora fl-aqwa tradizzjoni artistika, maħduma b'rakku tad-deheb bi kwarniċjun tal-fidda. Iż-żda konna lesti li nagħmlu kolloks bil-qalb u kif jixraq.

Konsulent għal dan ix-xogħol kien il-Pittur Żejtuni Toutsaint Busuttil, filwaqt li d-disinjatur kien is-Sur J. Treeby li lesta sa Awissu ta' l-1989.

Is-Sinjura Emmanuela Galea mill-Imqabba, għamlet ix-xogħol kollu tar-rakku li nbeda f'Marzu ta' l-1990 u tlesta f'Mejju ta' l-1991.

Kemm il-bellus aħmar kif ukoll l-ornamenti tal-ħjut tad-deheb, antaċċċjoli u fjokki nxtraw minn Ruma.

Fl-istess żmien konna qed naħsbu biex jinbeda x-xogħol fuq il-kwarniċjun tal-fidda li miegħu tiddendel il-bandalora. Din hi sengħha oħra artiġjanali li f'pajjiżna hawn fit min baqa' jaħdem fiha. Wara konsultazzjoni l-ftiehim għal dan ix-xogħol sar mas-Sur John Bartolo arġentier mill-Isla. Id-disinn sar ukoll mis-Sur J. Treeby u s-Sur Bartolo beda x-xogħol ta' l-immartellar tal-fidda f'Dicembru ta' l-1991 u tlesta f'Mejju ta' l-1992. B'hekk ix-xogħol fuq il-bandalora kien komplut minn kolloks.

Fl-20 ta' Ĝunju 1992, proprju lejlet l-festa, il-bandalora artistika ġiet ippreżżentata lill-President ta' l-Għaqda, is-Sur Joe Attard, li rċiviha għann-nom ta' l-Għaqda Banda Żejtun. Din kieent opra oħra ta' ġieħ lill-Għaqda Banda Żejtun u liż-Żwieti kollha. Bil-preżentazzjoni tal-bandalora fuq il-plancier artistiku twattqet ħolma oħra tagħna lkoll.

ikompli f'pagina 67

Baned Mistiedna (Festa 2003)

Società Filarmonica Nazionale La Valette

Programm ta' Marċi li se jindaqqu fil-festa ta' Santa Katerina V.M. Żejtun

15 ta' Ĝunju 2003

110 Anniversary Madrid-Paris-Vienne
Gallant Jacqueline Cas-Sim El Matador Ang-Mich Fiorella Rio Grande Joyful Feast Doctor Gentium Marcia San Paolo No. 5 Marcia San Paolo

A. Mizzi
G. Camilleri
V. Ciaparra
D. Darmanin
J.M. Sammut
J. Theuma
J. Sammut
A. pace
J. Azzopardi
M. Micallef
E. Bugeja
C. Botti
C. Botti

Società Filarmonica L-Unjoni, Luqa

Programm ta' Marċi li se jindaqqu fil-festa ta' Santa Katerina V.M. Żejtun

11 ta' Ĝunju 2003

L'Appassionata Valley of Roses Wenzinos La Senora Rita Golden Jubilee Coronation Pablito Ta' Smith (Bernadette) Viva l-Patrun The Blue Banner Kulhadd Magħna UNJONI L-Ewwel Direttur Il-Famuża Koppla

J. Abel Scolaro
Ch. Zammit
A. Aquilina
A. Aquilina
J. Theuma
J. Azzopardi
A. Mizzi
R. Pisani
J.D. Zammit
L. Bongailas
Em. Brincat
D. Agius
W. Attard

Mill-1995 sas-sena 2000, l-Għaqda Banda Żejtun baqgħet tkabbar l-attività tagħha. Il-Millenju l-ġidid ġab miegħu entuż-jażmu ġdid fost is-soċi kollha, kemm anzjani kif ukoll żgħażaq, u din is-sena li

Kumitat Ċentrali Sezzjoni Nisa

*Quddiem: Jessie Attard u Maria Agius.
Wara: Emanuela Caruana, Ĝuža Baldacchino u
Antonia Bonavia.*

fiha qed niċċelebraw is-70 Anniversarju, hija awgurju għal aktar xogħol u hidma b'riżq l-Għaqda Banda Żejtun u ż-Żwieti.

Thejjija ta' l-uniformi l-ġidida (April 2001)

*Is-Sindku u President Joe Attard, jilqa' lir-Rev. Arcipriest Dun Alfred Vella
qabel iċ-ċeremonja tal-pusseß (1997)*

Sala Kumitat.

'Foyer' fid-dħul ta' Sala Fundaturi.